

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2025

Kateřina Novotná

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Grafické zpracování a sazba knihy
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina Novotná**
Osobní číslo: **E22326**
Studijní program: **B0688A050001 Aplikovaná informatika**
Specializace: **Multimédia ve firemní praxi**
Téma práce: **Grafické zpracování a sazba knihy**
Zadávající katedra: **Ústav systémového inženýrství a informatiky**

Zásady pro vypracování

Práce se zaměřuje na proces tvorby knihy, a to od volby formátu a písma, přes sazbu dle typografických pravidel a doplnění knihy ilustracemi ve formě fotografií, až po přípravu pro tisk a vazbu. Cílem je poskytnout přehledný průvodce tvorbou knihy pro konkrétního autora. Práce analyzuje jednotlivé fáze tvorby a zdůrazňuje důležitost každého kroku pro dosažení vysoké kvality výsledného produktu.

Osnova:

- Typografie v knize.
- Tvorba knihy a její části.
- Ilustrace v knize a její druhy.
- Fotografie jako ilustrace.
- Tisk a vazba knihy.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

BERAN, Vladimír. Typografický manuál: učebnice počítačové typografie. Manuál v praxi. Náchod: Manuál, 1994. ISBN 80-901824-0-2.

BLAŽEK, Filip. Typokniha: průvodce tvorbou tiskovin. 2. vydání. V Praze: UMPRUM, 2022. ISBN 978-80-88308-70-6.

PECINA, Martin. Knihy a typografie. Vydání třetí, rozšířené. Brno: Host, 2017. ISBN 978-80-7577-040-0.

SALTZ, Ina. Základy typografie: 100 principů pro práci s písmem. V Praze: Slovart, 2010. ISBN 978-80-7391-404-2.

365 příkázání grafického designu: sbírka ctností i hříchů pro grafické designéry. Přeložili Jana HLÁVKOVÁ, přeložil Marie ILJAŠENKO. V Praze: Slovart, 2018. ISBN 978-80-7529-554-5.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Pavel Sedlák, Ph.D.**
Ústav systémového inženýrství a informatiky

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2025**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

Mgr. Pavel Sedlák, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2024

Prohlašuji:

Práci s názvem Grafické zpracování a sazba knihy jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne

Kateřina Novotná v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu práce, panu doktoru Sedlákovi, za odborné vedení a cenné rady, které mi pomohly při zpracování této bakalářské práce. Dále děkuji své rodině za podporu a pomoc, kterou mi poskytla během tvorby práce. Velké poděkování patří také panu Matějkovi z tiskárny Tnm Print s.r.o. za odborné rady a spolupráci při přípravě tiskových podkladů a paní Vojtíškové z knihařství za cenné informace a rady v oblasti vazby knih.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zabývá kompletním procesem grafického zpracování a sazby knihy. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část poskytuje přehled o principech typografie, struktuře knihy a roli ilustrací v knižní produkci. Praktická část aplikuje tyto znalosti na konkrétní projekt, kde je popsán celý proces tvorby knihy. Cílem práce je zdokonalení dovedností v oblasti sazby a přispění k lepšímu pochopení problematiky pro začínající autory. Výstupem práce je autorská kniha, která demonstruje aplikaci teoretických znalostí v praxi.

KLÍČOVÁ SLOVA

typografie, sazba knihy, ilustrace, knižní produkce, fotografie, ilustrační fotografie, předtisková příprava, tisk, vazba

TITLE

Graphic design and typesetting of the book

ANNOTATION

This bachelor's thesis focuses on the complex process of graphic design and typesetting of a book. The thesis is divided into two parts: theoretical and practical. The theoretical section of the thesis offers an overview of the principles of typography, the structural framework of the book, and the role of illustrations in the book production process. The practical section of the thesis applies this knowledge to a specific project, describing the entire process of book making. The goal of the work is to improve typesetting skills and contribute to a better understanding of the subject for aspiring authors. The end product of this project is an author's book that demonstrates the application of theoretical knowledge in practice.

KEYWORDS

typography, book typesetting, illustration, book production, photography, illustrative photography, prepress, printing, binding

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ	11
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	12
ÚVOD	13
1.1 Důležitost v sazbě knihy	14
1.2 Aspekty typografie	14
1.2.1 Font pro knihu	15
1.2.2 Leading	16
1.2.3 Zarovnání	17
1.2.4 Mezery mezi znaky	17
1.2.5 Odsazení odstavců	18
1.2.6 Délka řádku	18
1.2.7 Vyznačování písma v textu	19
2 TVORBA KNIHY A JEJÍ ČÁSTI	20
2.1 Struktura knihy	20
2.1.1 Vnější struktura	21
2.1.2 Vnitřní struktura	21
2.2 Formát a rozvržení stránky	23
2.2.1 Velikost knihy a sazební obrazec	23
2.3 Číslování stran	24
3 ILUSTRACE V KNIZE	25
3.1 Historický vývoj ilustrací	25
3.2 Klasifikace ilustrací podle funkce	25
3.3 Klasifikace ilustrací podle techniky zpracování	27
3.4 Klasifikace podle barevnosti	27
3.5 Spojení ilustrací s textem	28
3.6 Příprava ilustrací pro knihu	28
4 FOTOGRAFIE JAKO ILUSTRACE	29
4.1 Vývoj ilustrační fotografie	29
4.2 Současná ilustrační fotografie	29

5 FINÁLNÍ ÚPRAVY	31
5.1 Korektury	31
5.2 Finalizace tiskových podkladů.....	31
6 TISK A VAZBA Z POHLEDU SAZEČE.....	33
6.1 Zpracování podkladů pro tisk	33
6.2 Druhy papíru	33
6.3 Vazby a jejich charakteristiky.....	34
7 ZAČÁTEK TVORBY	36
7.1 Komunikace s autorkou textů	36
7.2 Příprava textů.....	36
7.3 Rešerše ostatních knih	37
7.4 Výběr formátu a dalších technických parametrů	38
8 PŘÍPRAVA V ADOBE INDESIGN	40
8.1 Adobe InDesign	40
8.2 Nastavení dokumentu	40
8.3 Vložení textu	41
9 SAZBA KNIHY	42
9.1 Výběr písma a jeho velikost.....	42
9.2 Vzorové stránky	43
9.3 Odstavcové a znakové styly.....	44
9.4 Nastavení číslování	45
10 ILUSTRACE	46
10.1 Obsah ilustrací	46
10.2 Fotografování ilustrací.....	47
10.3 Postprodukce.....	48
10.4 Import fotografií	49
11 OBÁLKA KNIHY	50
11.1 Idea obálky.....	50

11.2 Úprava.....	50
11.3 Rozměr obálky	50
11.4 Vložení do souboru a export.....	51
12 KONEČNÁ FÁZE	52
12.1 Korektury	52
12.2 Export a příprava pro tisk	53
13 TISK A VAZBA.....	55
ZÁVĚR	57
POUŽITÁ LITERATURA	58

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Rozdělení písem	16
Obrázek 2: Řádkování	16
Obrázek 3: Typografické řeky	17
Obrázek 4: Kerning.....	18
Obrázek 5: Tracking textu	18
Obrázek 6: Popis knižní struktury	20
Obrázek 7: Spadávký a ořezové značky	32
Obrázek 8: Prostředí programu Adobe InDesign	40
Obrázek 9: Finální nastavení dokumentu pro knihu	41
Obrázek 10: Písmo Lapture	42
Obrázek 11: Vzorové stránky	43
Obrázek 12: Základní znakové formáty v nastavení odstavcových stylů.....	44
Obrázek 13: Dělení slov v nastavení odstavcových stylů.....	45
Obrázek 14: Nákres ilustrace	46
Obrázek 15: Prostředí programu Adobe Lightroom	49
Obrázek 16: Funkce Hledat a nahradit	52
Obrázek 17: Manuální korektury	53
Obrázek 18: Nastavení exportu v programu Adobe InDesign.....	54
Obrázek 19: Hotová kniha	56

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CMYK	Barevný model používaný v tisku (Cyan, Magenta, Yellow, Key (Black))
dpi	Dots Per Inch (počet bodů na palec) – jednotka rozlišení v tisku
ISBN	International Standard Book Number
ISO	Citlivost senzoru na světlo
JPG	Joint Photographic (Experts) Group
PDF	Portable Document Format
pt	Point (základní jednotka pro měření prvků v typografii)
RAW	Bezztrátový formát pro zpracování digitálních fotografických snímků

ÚVOD

Tvorba knížky je vždy originální. Jedinou podobu knihy určuje autor spolu s grafikem. Jde o komplexní proces. Začíná autorským rukopisem a končí v okamžiku, kdy držíte v ruce hotovou knížku. V komerční výrobě se na jejím vytvoření podílí mnoho odborníků – sazeč, grafik, ilustrátor, korektor, tiskař a vazač. Každý sám o sobě je odborníkem na danou část procesu. U malonákladových či dokonce jen autorských vydání jsou sazba, design, ilustrace a korektura často zastoupeny pouze jediným člověkem – autorem či grafikem. (Pecina, 2017)

K výběru tohoto tématu mě vedl profesní zájem. Grafická příprava knih a publikací mě velice přitahuje a byla mi vždy blízka. Jedná se sice o složitou a širokou problematiku, ale právě to mě dodává motivaci k neustálému zdokonalování jednotlivých procesů. Při prohlubování znalostí a informací k tomuto tématu zjišťuji, že ačkoliv se u každé knihy jedná o unikátní cestu, narazím vždy na několik společných bodů, které spojují všechny projekty. Tyto milníky jsou klíčové pro tvorbu knihy a vše mezi tím je svobodná tvorba. Navzdory náročnosti, které s sebou toto téma nese, mě naplňuje sledovat, jak se jednotlivé kroky skládají do jedinečného celku, a jak se teorie proměňuje v hmotný výsledek. Téma nabízí široký prostor jak ke kreativitě, tak ke zlepšení praxe v jednotlivých postupech.

Moje práce si klade za cíl zdokonalení dovedností a znalostí v oboru sazby a tvorby knihy, a to díky vyzkoušení nových možností a technik, které jsem ve své krátké praxi dosud nepoužila. Práce pro mě bude prostorem pro hlubší pochopení tématu. Dalším cílem je přispět k lepšímu pochopení problematiky sazby a tvorby knihy pro začínající autory. Práce bude poskytovat přehled nezbytných fází tohoto složitého procesu. Bakalářská práce analyzuje jednotlivé kroky a zlepšuje mé osobní praktické dovednosti. Výstupem je autorská kniha.

Moje bakalářská práce je rozdělena na dvě hlavní části, na teoretickou a praktickou. Teoretická část poskytuje komplexní přehled o sazbě a tvorbě knihy. Praktická část aplikuje tyto teoretické znalosti do praxe. Popisuje proces tvorby konkrétní knihy od přípravy, přes sazbu, až k finálnímu tisku a vazbě. Popis je doprovázený praktickými ukázkami z grafických programů.

1 TYPOGRAFIE

Typografie je vědecko-grafický obor zabývající se úpravou a vizuální prezentací tištěného textu. Jejím cílem je zabezpečit, aby byl text snadno čitelný, dobře srozumitelný a vizuálně atraktivní. Tento obor také obsahuje výběr a užití různých stylů textů a fontů. Tato volba ovlivňuje náladu a vnímání celého textu. (Wells a Preece, 2025)

V oblasti typografie je třeba dodržovat pravidla, která slouží k zaručení konzistence a kvality textu. Tyto zásady určují tok textu, rozdělování slov, ale i uspořádání na stránce. Dobře zvolená typografie může výrazně zlepšit čitelnost a vizuální přitažlivost textu, zatímco špatně zvolená typografie způsobí, že text bude těžko čitelný a méně atraktivní na pohled. (Blažek, 2022)

1.1 Důležitost v sazbě knihy

Mít korektní typografii je důležité. Správná volba fontu, zarovnání a ostatní vlastnosti textu ovlivňují čtenářův prožitek s textem, a tím i jeho využití – usnadňují čtení, pomáhají se zapamatováním informací. Dalším důležitým benefitem dobře zvolené typografie je také zvýšení celkového estetického a vizuálního zážitku čtenáře, který se díky ní snadněji s knihou sžije. Kvalitní typografie zároveň zvyšuje profesionalitu knihy. Oproti tomu špatně vybraná typografie může knihu poškodit či zcela znehodnotit. (Blažek, 2022)

Funkce typografie:

1. Čitelnost: Jde o nejdůležitější prvek typografie v knize, protože přímo ovlivňuje, jak lehce čtenář vnímá text, což je úzce spjato s porozuměním. Tento bod se opírá hlavně o volbu písma a vlastnosti textu. Konkrétní aspekty jsou rozebrány níže.
2. Udání tónu: Zpracování textu a nastavení jeho vlastností může ovlivnit emoce čtenáře tím, že zprostředkuje atmosféru a charakter. Hlavním faktorem tohoto bodu je písmo, o jehož výběru pojednává další kapitola.
3. Vizuální přitažlivost: Esteticky přitažlivá typografie zvyšuje zájem čtenáře a podporuje jeho zapojení do textu.

1.2 Aspekty typografie

Tato kapitola se podrobněji zaměřuje na důležitá hlediska, která ovlivňují korektnost typografie. Vysvětluje, jak jednotlivé prvky, jako jsou výběr fontu, velikost písma, řádkování, zarovnání a kontrast, přispívají k celkové čitelnosti a dojmu z předkládaného textu.

Písmo a font jsou termíny, které se často zaměňují, ale v typografii mají odlišné významy. Písmo (anglicky „typeface“) označuje celý design sady znaků se společnými vizuálními vlastnostmi, jako je například Arial nebo Roboto. Jde o celkový vzhled písma, který může zahrnovat různé řezy jako tučné, kurzíva apod. Font je konkrétní soubor, který obsahuje písmo v určitém stylu a velikosti. Když mluvíme o fontu, máme na mysli specifickou verzi písma, například Arial Bold 12 pt. Písmo tedy značí designový koncept, zatímco font je jeho konkrétní aplikace. (Kolektiv autorů, 2018)

1.2.1 Písmo pro knihu

Výběr písma je jedno z prvních a také nejdůležitějších rozhodnutí při sazbě knihy, protože přímo ovlivňuje čitelnost a celkový ráz knihy. Písma se rozdělují na serifová, sans-serifová, skriptová, monospaced (neproporcionální) a display. (Saltz, 2010)

Serifová písma mají na koncích tahů malé výstupky – patky, které nazýváme serify. Tato písma se ve většině případů používají u dlouhých tištěných textů, protože jejich tvar usnadňuje čtení. Serify totiž vedou oko čtenáře podél řádku v knize a tím také podle studií zvyšují rychlost čtení. Serifová písma mají tradiční vzhled a často se volí do formálních textů právě z tohoto důvodu. Dodávají důvěryhodnost a autoritu. Nejznámější serifová písma jsou například Times New Roman, Georgia nebo Baskerville. (Beran, 1994)

Sans-serifová neboli bezpatková písma se naopak používají v digitálních médiích. Mají moderní, minimalistický a vzdušný vzhled. Díky své jednoduchosti jsou sans-serifová písma velmi univerzální a mohou být použita v široké škále aplikací, od nadpisů a log až po tělo textu v digitálních médiích. Tato písma mají výhodu v dostupnosti řezů, protože jich často mají více než ostatní typy písem. Zástupci těchto fontů jsou například Verdana, Arial nebo Helvetica. (Beran, 1994)

Scriptová písma označují skupinu ručně psaných písem. Používají se pouze pro dekorativní účely, protože jejich čitelnost je mnohem horší než u výše uvedených typů písem. Jde například o Brush Script nebo Lucida Calligraphy. (Beran, 1994)

Monospaced nebo také neproporcionální písma jsou typická tím, že všechny jejich znaky a písmena mají stejnou šířku. Jsou tak používána převážně pro technické účely, jako například v programování. Nejznámějšími zástupci jsou písma Courier New nebo PT Mono. (Beran, 1994)

Display písma jsou výrazná a často obsahují umělecké prvky, a tak nejsou vždy lehce čitelná. Díky tomuto se nepoužívají pro dlouhé texty, ale primárně v designu jako zvýraznění důležitých částí. Mezi tato písma patří například Cooper Black nebo Broadway. (Beran, 1994)

Sans-serifová

Serifová

Monospaced

Scriptová

Display

Obrázek 1: Rozdělení písem

Zdroj 1: Vlastní tvorba, 2025

Pro hlavní text v knize je důležité vybrat písmo takové, které je čtenářům příjemné a snadno čitelné. Pro nadpisy můžeme, ale nemusíme, zvolit jiné písmo. Nutností je však nadpis od textu vizuálně oddělit, takže se využívá například změna velikosti či řezu. V knize není vhodné používat mnoho písem, protože by se měla zachovat celistvost v celém rozsahu. Důležitá je také jeho velikost, která má silný vliv na čitelnost textu. (Pecina, 2017)

1.2.2 Leading

Řádkování neboli leading je vertikální mezera mezi jednotlivými řádky textu. Správně zvolené řádkování ovlivňuje čitelnost. Příliš malé může způsobit, že se text do sebe „slévá“ a působí stísněně. Velké řádkování zase naruší spojitost textu. V typografii se doporučuje, aby řádkování bylo 120 až 150 % velikosti písma. Tato zásada se nemusí dodržovat, pokud jde o designové záměry textu, k čemuž dochází především v grafice. (Blažek, 2022)

Řádkování – Auto

Lorem ipsum dolor sit amet,
consectetur adipiscing elit. Nulla
semper consequat mattis.

Řádkování – větší

Lorem ipsum dolor sit amet,
consectetur adipiscing elit. Nulla
semper consequat mattis.

Řádkování – menší

Lorem ipsum dolor sit amet,
consectetur adipiscing elit. Nulla
semper consequat mattis.

Obrázek 2: Řádkování

Zdroj 2: Vlastní tvorba, 2025

1.2.3 Zarovnání

Alignment, česky zarovnání, je zásadním bodem v typografii knížek. Silně totiž působí na to, jak se uživatelé orientují ve čteném textu a vnímají informace v něm sdělované. Správně zvolené zarovnání zvyšuje kognitivní zátěž (to, kolik si člověk zapamatuje), tvoří optickou hierarchii textu a také zesiluje čitelnost. Máme 4 typy zarovnání:

1. Vlevo: Nejčastěji se používá pro hlavní delší text, protože napomáhá udržet plynulost čtení.
2. Na střed: Toto zarovnání se volí pro nadpisy nebo krátké bloky textu, protože upoutá pozornost. Nedoporučuje se pro delší texty, protože požaduje více očních pohybů, a tak výrazně zpomaluje rychlost čtení.
3. Vpravo: V běžných textech se nepoužívá, využívá se pouze v tabulkách pro zarovnání dat k pravému okraji, případně pro cizí jazyky čtené opačně zprava doleva (arabština).
4. Do bloku: Zarovnání do bloku lze nalézt hlavně v dlouhých souborech textu jako jsou knihy a formální dokumenty. Text je zarovnán k oběma okrajům a myslí je vnímán jako čistý a profesionální. Největším problémem, který musí typograf u tohoto typu zarovnání vyřešit, je vznik nerovnoměrných mezer mezi slovy a tzv. „řek“. V typografii „řeka“ znamená pás volného místa, který opticky „teče“ přes více řádků v textu. Tento jev narušuje spojitost textu a tím jeho čitelnost. (Pecina, 2017)

řeky

Proklad písmen ve slovech — trac- king je/ optima- lizace/ světlosti mezi/ jednotlivými		písmeny v celých slovec/ nebo větách. Používá se k/ harmoni- zaci/ estetického
---	--	--

Obrázek 3: Typografické řeky

Zdroj 3: www.polygraficketahaky.cz, 2025

V knize je nutné dodržovat stejné zarovnání pro celý text, aby byl přehledný a vizuálně atraktivní. Výjimkou jsou pouze záměrná zvýraznění některých částí, například citátů. (Saltz, 2010)

1.2.4 Mezery mezi znaky

Tato vlastnost ovlivňuje estetiku a souvislost textu. Používají se převážně 2 techniky, které mohou mezery mezi znaky přizpůsobit a pomoci tak typografovi k plynulé sazbě textu.

Kerning 0 VLTAVA

Optický kerning VLTAVA

Obrázek 4: Kerning

Zdroj 4: Vlastní tvorba, 2025

Kerning upravuje mezery mezi jednotlivými páry znaků v textu. Toto je zásadní u dvojic, které vytváří nepěkné mezery jako například „AV, To nebo Wa“. Správně nastavený kerning zvyšuje čitelnost. Oproti tomu tracking nepracuje pouze s páry písmen, ale pozměňuje mezery mezi veškerými znaky textu rovnoměrně. Obě techniky úprav optického vnímání textu mohou být použity samostatně nebo v kombinaci. (Saltz, 2010)

– 50 Tracking
0 Tracking
+50 Tracking

Obrázek 5: Tracking textu

Zdroj 5: Vlastní tvorba, 2025

1.2.5 Odsazení odstavců

Vizuální oddělení odstavců je jedním ze zásadních aspektů pro čitelnost knihy, protože usnadňuje čtenáři orientaci v textu a opticky dělí informace do samostatných částí. Nejdůležitějšími nástroji této problematiky jsou odsazení prvního řádku a meziodstavcová mezera. (Beran, 1994)

Odsazení prvního řádku v odstavci je tradiční způsob oddělení textových částí. Znamená to, že první řádek každého odstavce je odsazený od levého okraje textu více než samotný blok. Tento způsob se standardně používá v tištěných médiích jako jsou knihy a časopisy. (Blažek, 2022)

Mezera mezi odstavci je další způsob, který může typograf k vizuálnímu oddělení textu využít. Tato technika přidává prostor mezi dvěma po sobě jdoucími odstavci. Meziodstavcová mezera je obvyklá v digitálních médiích, kde se odsazení prvního řádku nepoužívá. (Strizver, 2025)

1.2.6 Délka řádku

Délka řádku je klíčovým prvkem typografie a sazby. Přímou ovlivňuje čitelnost a dojem celého díla. Správně zvolená horizontální šířka textu může zlepšit pohodlí četby a pochopení textu, zatímco nevhodná může čtení velice zpomalovat.

Podle zkušených specialistů se ideální délka sazby pohybuje od 45 do 75 znaků včetně mezer na řádek. Některé zdroje ji dokonce upřesňují mezi 50 a 60. Příliš dlouhá sazba může způsobit, že čtenář má potíže s nalezením začátku dalšího řádku. Naopak příliš krátké řádky nutí čtenáře příliš často přeskakovat na nový řádek. Oboje tak může narušit orientaci v textu a tím i rytmus četby. (Blažek, 2022)

1.2.7 Vyznačování písma v textu

Vyznačování textu v beletrii může mít obrovský dopad na to, jak je text vnímán. Existuje více způsobů, jak text zvýraznit. Tím nejběžnějším je kurzíva. Tu často autoři využívají na zdůraznění klíčových slov nebo například vnitřních myšlenek postavy. Další možností zvýraznění je tučné písmo, které slouží jako silnější důraz. Může být užitečné při vyzdvihování hlavních myšlenek nebo emocí. Barevné zvýraznění je používáno už méně. Barva v textu totiž může velmi rozptýlit pozornost čtenáře. Pak je zde možnost podtržení textu, ale to se již delší dobu nedoporučuje, neboť je spojováno s odkazy.

Při použití uvedených technik je důležité dodržovat zásady mírnosti a konzistence. Příliš mnoho zvýrazněných částí může odvést pozornost od hlavního sdělení a narušit tok příběhu. Když se zvýraznění používá správně, může obohatit vyprávění a přidat hloubku postavám a situacím, což jasně zlepší celkový čtenářský zážitek. (Blažek, 2022)

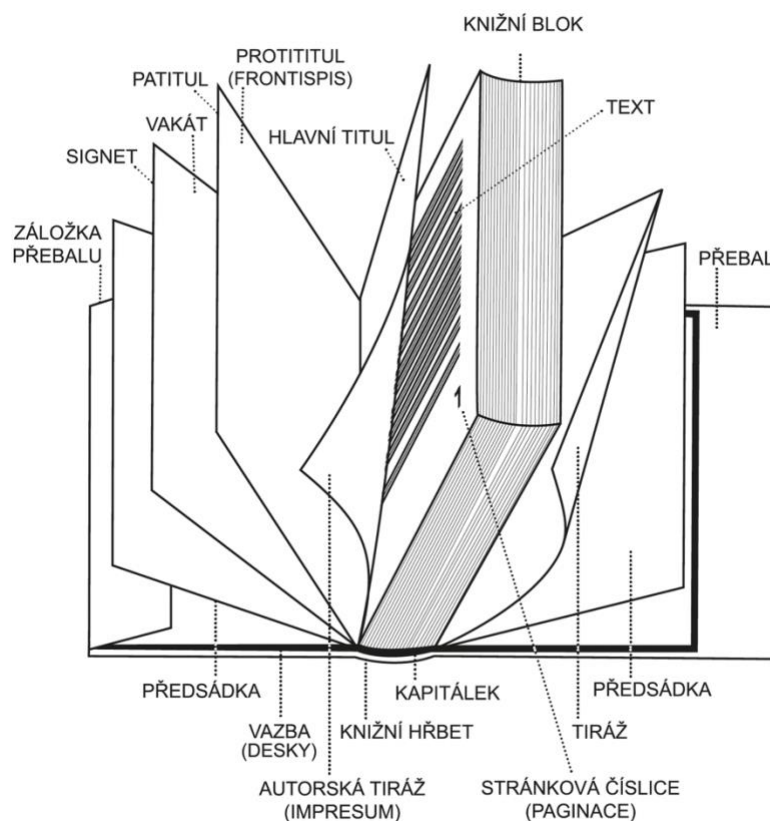
2 TVORBA KNIHY A JEJÍ ČÁSTI

Tvorba knihy je proces, který zahrnuje mnoho kreativních a technických hledisek. Obsahuje výběr vhodného obsahu, návrh obálky a vnitřní úpravy. Každá část knihy hraje nezaměnitelnou roli ve vytváření celkového dojmu a přitažlivosti pro čtenáře.

„Všichni mají představy o tom, jak by kniha neměla vypadat. To je třeba zohlednit.“ (Pecina, 2017) Proto je důležité znát názor ostatních lidí, aby výsledek splňoval očekávání všech, autorů i čtenářů. Tvorba knihy je tak nejen o uměleckém vyjádření, ale také o komunikaci a spolupráci mezi všemi zúčastněnými stranami. (Pecina, 2017)

2.1 Struktura knihy

Tato kapitola se zaměřuje na rozbor jednotlivých částí knihy. Cílem je podat všeobecný přehled o skladbě tištěné knihy. Obecně knižní strukturu členíme na vnější a vnitřní. Jako vnější struktura se bere vazba a obálka, naproti tomu za vnitřní se považuje uspořádání obsahu a různé pro knihu typické stránky. (Pecina, 2017)

Obrázek 6: Popis knižní struktury

Zdroj 6: Materiály ze SŠ, 2021

2.1.1 Vnější struktura

Obálkou knihy to vše začíná. Je totiž velice podstatnou složkou knihy, protože „*ksicht prodává, a k ní se dolepí vnitřní úprava*“ (Pecina, 2017). Závisí na ní marketing a prezentace autora prodávaného díla. Její význam překračuje estetický aspekt, protože ovlivňuje komerční úspěch knihy. (Pecina, 2017)

Obálka plní důležitou funkci. Její první dojem je nenahraditelný, jde o první kontakt, kdy má vzniknout pouto se čtenářem. Vytváří bezprostřední dojem a může určit, zda si čtenář vezme knihu do ruky. Správně navržená obálka má dát najevo žánr knihy a nepřímo naznačit téma. Tento prvek také bezprostředně ovlivňuje marketing knihy. Obálka slouží jako tichý prodejce, který má za úkol zaujmout potenciální čtenáře. Je také součástí budování vizuální identity u sérií knih. (Pecina, 2017)

Při vytváření obálky je důležité dbát na tyto zásady:

1. Obálka musí být přitažlivá pro oko čtenáře a zaujmout ho.
2. Název a jméno autora musí být zřejmé.
3. Design by měl odpovídat tématu a nastiňovat ho.
4. V množství knih na trhu je důležité, aby obálka byla originální.

Obálka tedy není jen ochrana knihy. Je to nepostradatelný prvek marketingu a komunikace a přímo ovlivňuje úspěch knihy.

2.1.2 Vnitřní struktura

Vnitřní stavba knihy prošla dlouhým historickým vývojem, dokud se neustálila v podobě, kterou známe dnes. Dnešní hierarchie v knize zaručuje čtenářům komfort tím, že stránky jsou seřazené tak, aby provedly uživatele celou knihou logicky a plynule. Kterákoliv odlišnost může způsobit dezorientaci, a tak snížit čtenářův zážitek.

Předsádka je dvojlist pevnějšího papíru, který slouží jako spojovací prvek mezi knižním blokem a deskami knihy. Typicky se používá především u šitých vazeb V8 a V4, jejichž popis je uveden v následující kapitole. Nejčastěji jsou používány klasické papírové předsádky, které mohou být bílé, barevné nebo i potištěné. Tyto předsádky jsou vyrobeny z pevnějšího papíru, aby lépe vzdorovaly namáhání. Dříve se používaly pergamenové předsádky, které dnes vidíme pouze zřídka, a to především z důvodu jejich vysoké výrobní ceny. (Voit, 2006)

Signet, neboli nakladatelská značka, je „logo“ nakladatelství. Obvykle ho najdeme na první liché stránce knižního bloku, kterou díky tomu také nazýváme signetem. (Pecina, 2017)

Patitul je pravou stránkou před hlavním titulem. Zobrazuje zkráceně název knihy, bez podtitulu a edice, obvykle i bez jména autora. Má dvě funkce. První úlohou patitulu je ochránit informace o knize, kdyby se titulní strana poškodila. Druhým úkolem je estetičnost. Knize nesluší uspěchanost. Stránky před patitulem navozují čtenářům náladu knihy a tato stránka tomu také pomáhá. Je minimalistická a dopomáhá čtenáři se ke knize pomalu svými myšlenkami dostat. (Pecina, 2017)

Frontispis je stránka před titulní stránkou knihy. U starších knih na ni můžeme často nalézt doprovodnou ilustraci. V moderních knížkách se ale již ilustrace na frontispisu využívají méně, většinou zůstává tato stránka prázdná. (Tucker, 2025)

Titulní strana je list, na kterém je uveden název (titul) knihy, případně její podtitul. Součástí je i jméno autora. Hlavním úkolem, ne však jediným, je identifikace knihy. Tou neméně důležitou rolí titulu je udržení kontaktu se čtenářem, který byl vytvořen při navnámání obálky. (Pecina, 2017)

Impresum, neboli autorská tiráž, je souhrn povinných informací o knize. Bývá umístěn na listu hned za hlavním titulem. Zahrnuje podstatné informace o knize jako jsou copyrightové záznamy, jméno autora, případně ilustrátora, a v případě komerčně vydávaných knih také název nakladatelství a ISBN (registrační číslo v knižní databázi). Slouží k jednoduché identifikaci knihy. V České republice, na rozdíl od jiných zemí, je autorská tiráž povinnou součástí knihy. (Pecina, 2017)

Knižním blokem je myšlena hlavní část knihy. Tento úsek díla obsahuje samotný text, ilustrace a mnoho dalších prvků utvářející knihu (číslování, poznámky pod čarou apod.). (Pecina, 2017)

Technická tiráž je souhrn informací o vydání knihy, která se nachází na konci knihy. Najdeme zde detaily o tisku a vazbě. Také tu jsou uvedeny detailnější informace o knize, například datum vydání, počet stran a další technické informace. Položky v této tiráži jsou nezbytné pro identifikaci a práci knihovníků. Oproti impresu se tato tiráž soustředí více na technické detaily o knize. (The Editors of Encyclopaedia Britannica, 2025)

Vakátem je označována každá úmyslně ponechaná prázdná stránka v knize. Můžeme je najít na začátku a na konci knihy, ale také mezi jednotlivými oddíly v knize. Hlavním úkolem vakátů

je zabránění neúmyslného spojení dvou částí, což podporuje plynulost knihy a zvyšuje estetičnost. (Pecina, 2017)

2.2 Formát a rozvržení stránky

Zásadními prvky, které ovlivňují celou knihu, jsou formát díla a rozvržení v knize. Fyzický rozměr přímo působí na pohodlnost čtení, ale také ovlivňuje tisk a tím i výrobní náklady. Vnitřní rozložení textů zase ovlivní čtenářův zážitek. Následující kapitoly se věnují třem základním elementům, a to velikosti knihy a s ním spojenému sazebnímu obrazci, okrajům a jejich významu pro čitelnost a design, a číslování stran, které je důležité pro navigaci a strukturu. (Pecina, 2017)

2.2.1 Velikost knihy a sazební obrazec

Formát knihy, který je definovaný výškou a šířkou, je první volba, kterou musí sazeč řešit, protože působí na všechny ostatní parametry knihy. Výběr rozměru knihy je přímo ovlivněn zamýšleným použitím. Základním kritériem rozměru knihy je čtenář. Je rozdíl sázet román pro dospělé lidi, připravovat učebnici pro školy nebo tvořit knihu pro malé děti. „*Knihy slouží čtenáři a volba knižního formátu má být podřízena tomu, jakým způsobem a na jakých místech čte.*“ (Pecina, 2017) Rozpoznáváme široké spektrum formátů knihy – od těch, které se vejdu do ruky, či do kapsy, ale i takové, u kterých očekáváme, že budou otevřené na stole. Menší publikace lze bez problémů udržet v jedné ruce, naopak větší je nutné držet v obou. Tento faktor musí vzít sazeč v potaz, protože čtenářovy ruce by neměly zasahovat do textu. Proto tvůrce knihy musí zvolit takový sazební obrazec, to znamená plochu, do které se umístí text, aby vyhovoval čtenáři a odpovídal účelu knihy. (Blažek, 2022)

S růstem formátu, roste i velikost písma. Veliká kniha s malým písmem, třeba 10b, by nebyla čitelná. Navíc na velkém formátu působí písmo vždy opticky drobněji. Sazební obrazec ovlivňuje i další prvky sazby například výběr fontu, leading ad., které byly již zmíněny, ale nejdůležitější je délka řádku a tzv. marginy. (Pecina, 2017)

Marginy (okraje) jsou prostory mezi textem a okrajem stránky. Jsou podstatné pro čitelnost, vzhled a funkčnost díla. Pokud by byly vnější okraje moc malé, tak by si čtenář mohl clonit text rukou. Naopak příliš velké okraje způsobí ztrátu prostoru pro samotný text, a to se odrazí na navýšení počtu stránek, a tím i na zvýšení výrobních nákladů. Navíc je nutné správně nastavit vnitřní marginy, aby text nezapadl do vazby knihy. (Bringhurst, 1996)

Ekonomické hledisko je také důležitým faktorem, především u malonákladového tisku, který vstupuje do rozhodovacího procesu, jaký formát knihy bude zvolen. Zatímco z dřívějších dob známe především klasické formáty (standardizované formáty řady A, zlatý řez a poměr malých celých čísel), v současné době má díky vývoji tiskařských technologií sazeč volnější ruku. Pokud je formát netradiční, je to vlastně takový zajímavý knižní znak, který čtenáři utkví v paměti a přitahuje pozornost, což má vliv na marketing. (Pecina, 2017)

2.3 Číslování stran

Když sázíme knihu, číslování stránek je velice důležitý element, protože zásadně ovlivňuje přehlednost díla. Číslo jsou umístována nad nebo pod blok hlavního textu na stránce, tak aby byla přiměřeně daleko od okrajů stránky. Na stránky jako titulní strana, impresum nebo stránky s ilustracemi se čísla nedávají. Tyto strany se odborně nazývají blind folios. Tyto stránky se počítají do celkového počtu stránek v knize. Sazeč by měl číslování udělat konzistentní a tak, aby nerušilo čtenáře od plynulé četby. Většinou se používá stejný font jako v hlavním bloku textu. Standardně se umísťuje tak, že lichá čísla se nacházejí na pravé straně a sudá na levé. Toto ustálené pravidlo se označuje jako odd-even rule. Správné číslování stránek zajišťuje, že kniha je přehledná a čtenář se v ní snadno orientuje. (Blažek, 2022)

3 ILUSTRACE V KNIZE

Ilustrace je výtvarnou součástí knihy. Doprovází čtenáře textem, pomáhá vysvětlovat obsah napsaného, zvyšuje estetické působení knihy. Ilustrace lze rozdělit dle mnoha kritérií, použité techniky, funkce, barevnosti apod. Všechny ilustrace ale spojuje fakt, že jsou nedílnou součástí identity celé knihy. Sazec tuto identitu ovlivňuje rozvržením textu a ilustrací tak, aby byly ve vzájemné harmonii. Grafik zase odpovídá za technickou kvalitu doprovodných obrázků. (Leroy, 2018)

3.1 Historický vývoj ilustrací

Už ve starověku můžeme najít důkazy, že obrázky jsou důležitým prostředkem vyprávění. A v knize tomu není jinak. Během středověku se pak ilustrace postupně rozvíjeli, konkrétním příkladem jsou třeba ilustrovaná počáteční písmena a okraje stránek. Tyto elementy již pomáhaly s estetikou. Největší skok přišel s příchodem knihtisku v 15. století. V této době se začala pro ilustrace používat technika dřevorytu. Dřevoryt se stal brzy hlavním nástrojem pro vznik ilustrací. Technika knihtisku umožnila masovou výrobu knih a přispěla k jednotnosti tištěných výstupů. V 18. a 19. století byly ilustrace neoddělitelnou součástí literatury. (Leroy, 2018)

V moderní době, kdy se rozšířily nové technologie tisku a digitální nástroje, se už setkáváme s mnohem širšími možnostmi kreativního vyjádření. Dnes ilustrace obohacují čtenářský zážitek napříč věkovými kategoriemi a kulturami.

3.2 Klasifikace ilustrací podle funkce

Ilustrace v knize nejsou jen doplňkem, ale jsou klíčovým prvkem a neodmyslitelnou složkou knihy. Většina čtenářů se shoduje, že ilustrace hrají velkou roli při ovlivňování literárního zájmu a čtenářských návyků. Ilustrace mohou inspirovat čtenáře k dalšímu prozkoumání tématu. (Leroy, 2018)

Ilustrace v knize můžeme dělit podle funkcí, kterou v knize zastávají, do mnoha kategorií. Hlavní čtyři jsou: dekorativní, emocionální, narativní a informační. Každá tato skupina má svoje specifika, ale ilustrace emocionální a narativní se velice často prolínají. (Vích, 2004)

Dekorativní ilustrace jsou využívány nejčastěji pro estetické podpoření knihy nebo určitého tématu. Dekorativní ilustrace často doplňují text bez přímého spojení s ním, ale mohou také sloužit jako vizuální oddělovače mezi kapitolami nebo oddíly, což napomáhá k orientaci

v knize. Tyto ilustrace vždy ožíví stránku v díle. Nejčastějším typem jsou právě již zmíněné oddělovače kapitol. (Kolektiv autorů, 2018)

Další typ ilustrací se nazývá narativní. Tento typ autoři používají k vyprávění příběhu, čtenáři pomáhají vžít se do děje. Ukázkovým příkladem jsou doprovodné ilustrace jednotlivých postav a míst, kde se děj odehrává. Tyto obrázky aktivují čtenářovu fantazii. Tento typ nalezneme v beletrii a v dětských knihách. Čtenář se díky nim lépe s knihou propojí a ta na něj má vyšší emoční dopad, protože tyto ilustrace jsou často využívány k navození atmosféry. Vyvolání emocí je důležité pro příběh. V komiksech jsou narativní ilustrace zásadní pro vyprávění příběhu, jelikož doplňují text a často ho i zcela nahrazují. Tyto ilustrace jsou klíčové pro dynamiku příběhu a pomáhají čtenářům sledovat vývoj událostí. (Upare, 2023)

K vyvolání emocí, citů a hlubšího spojení mezi knihou a čtenářem se také používají emocionální ilustrace. Tyto ilustrace by měly ve čtenáři vyvolat pocity například jako radost nebo strach, které zrovna autor potřebuje. Emocionální ilustrace zvyšují emoční dopad příběhu a pomáhají čtenářům lépe se ztotožnit s postavami a jejich náladami. Tyto ilustrace mohou být také použity k ovlivnění čtenářovy interpretace příběhu. V beletrii se prolíná s narativní ilustrací, v poezii často vidíme pouze abstraktní grafiku jako podkres básně. (Upare, 2023)

Posledním typem je informační ilustrace. Tento druh obrazového doprovodu textu je využíván v odborné literatuře a v učebnicích, kde je zásadní. Má totiž vzdělávací funkci. Usnadňuje uživatelům pochopit náročnější informace, které se lépe představují s doprovodným obrázkem než pouze v textové podobě. Vědecká ilustrace klade velké nároky na přesnost a správnost vizualizovaných informací. Může mít i podobu diagramů, grafů, přehledů apod.

Ve výsledku jsou ilustrace v knize nedílnou součástí procesu čtení a vnímání. Jejich vliv na čtenáře je komplexní a může být ovlivněn mnoha faktory, včetně stylu ilustrací, kontextu příběhu a osobních preferencí čtenáře. Pokud jsou špatně zvoleny a umístěny, stávají se rušivým prvkem a mohou čtenáře i negativně ovlivnit. Nicméně, jejich přítomnost je zásadní pro to, aby čtenáři plně využili možnosti, které kniha nabízí. (Šverčičová, 2020)

Kvalitní ilustrace zvyšují estetickou hodnotu celé knihy. Samy o sobě mohou být některé ilustrace i uměleckým dílem. Ilustrace pomáhají vytvářet vizuální identitu knihy, zvyšují její atraktivitu a jedinečnost na trhu, takže se podílejí na propagaci a prodeji knihy. (Šverčičová, 2020)

3.3 Klasifikace ilustrací podle techniky zpracování

Podle techniky zpracování v knize rozdělujeme ilustrace do třech základních kategorií, kde každá z nich má své specifické charakteristiky. (Šverčíčová, 2020)

Ilustrace ručně vytvořené, tedy tradičními metodami, dovolují umělci vyjádřit svůj „rukopis“ a přidat dílu osobitost. Některé ruční techniky je velmi těžké napodobit digitálně, a tak je manuální způsob je stále využíván. Mezi tyto techniky řadíme kresbu, malbu, perokresbu, akvarel, pastel či linoryt. Výhodou těchto technik je autentičnost. K některým typům knížek se hodí více než digitální, např. ke starším románům nebo ke klasické poezii. (Šverčíčová, 2020)

Digitální ilustrace se dělají pomocí moderního softwaru a hardwaru. Používají se různé grafické programy (např. Adobe programy) a využívají se také třeba grafické tablety pro lepší techniku. Tyto způsoby nabízí větší flexibilitu, přesnost a možnost jednodušší opravy a změny. Digitální ilustrace umožňují umělci simulovat tradiční techniky pomocí různých digitálních štětců a efektů, což zvyšuje jejich kreativní možnosti. Mezi digitální ilustrace patří také fotografie, která bude detailněji představena v další části této práce. (Šverčíčová, 2020)

Kombinace předchozích dvou technik tvoří třetí kategorii. Dochází ke spojení ručních způsobů s digitálními technikami, a tak může autor využít výhody obou světů. Tento přístup umožňuje skicovat tradičně a barevně zpracovávat digitálně, nebo kombinovat fyzické koláže s digitálními prvky. Ilustrátoři tak mají nekonečné množství kreativních variant, které umožňují dosáhnout pomalu nemožného. Díky tomuto spojení vznikají velice originální a přitažlivé grafiky. (Šverčíčová, 2020)

3.4 Klasifikace podle barevnosti

Ilustrace také můžeme rozdělit podle barevnosti. Toto rozdělení je velice přímé a jednoduché. Máme dvě hlavní kategorie: barevné a černobílé ilustrace.

Barevné ilustrace jsou ideální pro knihy, které vyžadují vysokou vizuální atraktivitu, jako jsou dětské knihy, komiksy nebo umělecké publikace. Pro tisk barevných ilustrací je důležité, aby byly soubory připraveny v CMYK barevném modelu, čímž se zajistí správná reprodukce barev. (Elliott, 2021)

Černobílé ilustrace jsou často používány pro textově orientované knihy, např. romány. Nenarušují tolik pozornost a čitelnost textu. Jsou také vhodné pro knihy, které vyžadují klasický a časově odolný vzhled. Tyto ilustrace je nutné připravit v barevném modelu grayscale, který zajistí, že nedojde k vylití jiné barvy do černé a kontrast zůstane na vysoké úrovni. (Elliott, 2021)

3.5 Spojení ilustrací s textem

Vyvážené soužití typografie a ilustrací v knize je důležité, protože ovlivňuje vizuální přitažlivost a knihu obohacuje. V odborné literatuře, v učebnicích a encyklopediích je jejich spojení velice úzké a pevné. Umístění doprovodné ilustrace přímo navazuje na text, který doplňuje. Pokud by byla tato vazba přetržena a ilustrace byla umístěna na špatném místě, snižovala by kvalitu předávané informace. Naopak u beletrie a poezie má grafik volnější ruce. Umístění obrázku se může přizpůsobit jeho tvůrčímu záměru ohledně sazby celé knihy. (Pecina, 2017)

3.6 Příprava ilustrací pro knihu

Příprava ilustrací pro vložení do typografického programu je velice důležitá část tvorby knihy, která ovlivňuje kvalitu celé knihy. Probíhá v grafickém programu, kde se digitální obraz upravuje, například po naskenování originálních obrazů, nebo kde budoucí ilustrace přímo vzniká.

Prvním úkolem je nastavení ilustrací do správného barevného formátu, a tím je CMYK pro barevné, nebo grayscale pro černobílé obrazy. Dále musíme mít grafiku v dostačujícím rozlišení. Pro tisk je optimální 300 dpi. Tyto dva parametry přímo určují kvalitu tisku. Zajistí také ostrost a jasnost ilustrace. Nižší rozlišení může vytištěnou grafiku rozostřit či přímo rozpixelovat. To znamená, že obraz bude díky malému množství informací složen z drobných čtverečků – pixelů. (Víte, jak správně připravit tisková data?, 2025)

Dalším krokem je export z grafického programu, a to ve formátu, který je kompatibilní s programem, ve kterém je prováděna sazba celé knihy. V tuto chvíli je také vhodné konzultovat technické specifikace s tiskárnou, která bude budoucí knihu tisknout. Tím se předejde případným problémům během samotného tisku. Export z grafického programu a následný import do sazečského programu vyžaduje grafikovu pozornost a zaměření na detaily. Dodržení všech technických parametrů zajistí nejvyšší kvalitu tisku, a tím i celého produktu. (Víte, jak správně připravit tisková data?, 2025)

4 FOTOGRAFIE JAKO ILUSTRACE

Fotografie nabízí lepší a rychlejší možnosti pro zachycení skutečných okamžiků, které by bylo složité zprostředkovat jinou formou ilustrace. Také poskytuje jedinečné možnosti pro vizuální vyprávění. Fotografie může poskytnout uživatelům skutečný pohled na svět kolem. V beletrii se fotografie nejčastěji používá k dokreslení příběhů a podpoře představitivosti. V moderní době, kdy je digitální fotografické příslušenství stále dostupnější, je možnost pro obohacení zážitku v knize rozšířenější. (Sejkot, 2017)

4.1 Vývoj ilustrační fotografie

Fotografie ilustrující knihy prošla velkým vývojem. Tento vzestup je úzce propojen s pokrokem technologií ve fotografii a knihtisku. Vývoj ilustrační fotografie v knihách je příkladem toho, jak technický pokrok může ovlivnit umělce.

Fotografie obecně má počátky již na začátku 19. století. Zprvu bylo využití této technologie jako ilustrační techniky velice sporadické. Důvodem byly vysoké finanční náklady, složitost výroby a nedostupnost materiálu. V polovině 19. století, kdy se technologie zpřístupnila, mohli první umělci začít spojovat fotografii s knihami. Černobílé fotografie se často kolorovaly. (Grundberg a Newhall, 2025)

Ve 20. století došlo k velkému a rychlému rozvoji fotografických technik. Spolu s vývojem tisku tak došlo ke snížení nákladů. Především digitalizace celého procesu výroby fotografie, od zachycení obrazu, přes jeho úpravu až k tisku, pomohla k širokému využití fotografie jako ilustrační techniky. (Grundberg a Newhall, 2025)

4.2 Současná ilustrační fotografie

V současnosti jsou fotografie v knihách používány ve všech žánrech, od beletrie přes naučné knihy až po umělecké publikace. Moderní digitální technologie dovolují snadnou úpravu a jednoduchý tisk, což ještě podpořilo jejich využívání v knihách. Současná role ilustrační fotografie nespočívá jen v dokumentování reality. Digitální úpravy umožňují dotvářet uměleckou fotografii, a tak posunují tento typ ilustrace do role emocionální, vyvolávají pocity a spojují knihu se čtenářem. Díky moderním technologiím je možné vytvářet vizuální efekty, které obohacují čtenářský zážitek. (Sejkot, 2017)

Fotografie jako ilustrace v knihách nabízejí jedinečnou kombinaci realismu, autenticity a vizuální komunikace. Jejich použití je přizpůsobeno žánru a cíli knihy. Dokumentární úloha

fotografie je důležitá u knih, které odrážejí a popisují reálný svět. Zachycují skutečné okamžiky, místa, lidi a souvislosti. V kombinaci s textem mohou fotografie poskytnout komplexnější vhled do tématu a zvyšují atraktivitu knihy. (Sejkot, 2017)

Naopak spojení přesného zachycení reality a kreativního přístupu grafika umožňuje využití fotografie jako uměleckého prvku v knize. Tyto ilustrace dodávají knize emocionální hloubku a estetický zážitek. (Sejkot, 2017)

Mezi hlavní výhody použití fotografie jako ilustrační metody patří v této době ekonomické hledisko. Často je tato technika dostupnější a levnější než jiné techniky (ruční kresba, dřevoryt apod.). Nelze opomenout ani praktické výhody. Fotografie snadněji zachycuje obraz, její následná digitální úprava je rychlá a umožňuje provést opravy či záměrné změny rychle. Díky uvedeným benefitům se fotografie staly nepostradatelnou součástí moderní sazby knih.

5 FINÁLNÍ ÚPRAVY

Poté, co sazeč umístí kompletní obsah knihy do dokumentu a nastaví všechny jeho technické parametry, které byly popsány v předchozích kapitolách, nastane finální fáze v tvorbě knihy, a to korektury a příprava tiskových souborů. Tato fáze je kritická pro získání profesionálního vzhledu celého díla.

5.1 Korektury

Cílem korektur je odstranění chyb, které by čtenáře rušily při četbě a mohly by ho odradit od knihy úplně. Profesionálně vytvořená kniha by měla být estetická a bez chyb. Rozlišujeme dva základní typy korektur – typografické a gramatické. (Jazykové korektury, 2025)

Během typografických korektur se kontrolují prvky jako kerning, leading, tracking, fonty, velikosti písma, řádkování a zarovnání textu. Těmito opravami se zajišťuje dobrá čitelnost textu, vizuální přitažlivost a plynulost při četbě. Korektury zahrnují i kontrolu nadpisů, podnadpisů a dalších formátovaných prvků, aby byla zachována konzistence a hierarchie v celém rozsahu knihy. (Typesetting Explained: The Craft of Interior Book Design, 2025)

Dále se samozřejmě provádějí také klasické opravy gramatiky. V těchto úpravách probíhá kontrola syntaxe, morfologie a pravopisných pravidel. Dále se kontrolují chyby v používání interpunkčních znamének, aby byla zachována správná struktura vět a celková srozumitelnost textu. (Jazykové korektury, 2025)

Tyto faktory jsou zásadní, aby kniha vypadala maximálně profesionálně a zajistila tak čtenáři intenzivní prožitek. V profesionálním prostředí je důraz na preciznost a kvalitu korektur obzvláště vysoký, jelikož ovlivňuje úspěšnost díla.

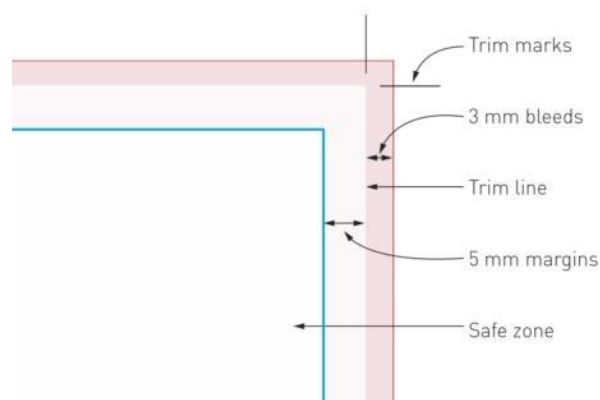
5.2 Finalizace tiskových podkladů

Zvýšenou pozornost vyžaduje formátování dokumentu pro tisk. Zahrnuje několik zásadních kroků. Nejprve je potřeba zkontrolovat barvy veškerých textů a ilustrací. Vše musí být v barevném modelu CMYK, který je určený pro tisk. Tento barevný model tiskne všechny barvy ze 4 složek – cyan (azurová), magenta (purpurová), yellow (žlutá) a key (černá). Obsah, který bude tištěn černou barvou, musí obsahovat pouze složku K (key), aby nedošlo k vylití do jiné barvy. Vylití barvy do jiné barvy označuje situaci, kdy černá barva není čistě černá, ale jsou v ní vidět zbylé tři barvy z modelu CMYK. Ilustrace, které jsou černobílé, musí být převedeny do stupňů šedi (grayscale). U ilustrací se musí také kontrolovat kvalita. Obrázky

musí mít rozlišení minimálně 300 dpi pro zajištění dostatečné kvality při tisku. (Vysvětlení barevných režimů, 2025)

Přenos dokumentu do tiskárny se zajišťuje souborem typu PDF. Tento typ souboru zabezpečuje konzistenci vzhledu celého dokumentu na různých zařízeních, a proto je pro tisk nejvhodnější. Export souboru je nutné doplnit správným nastavením parametrů pro tisk. Prvním parametrem je tzv. spadávka. Jde o přesah tisku grafiky za okraj určeného formátu knihy. Tento způsob nastavení zajistí, že po ořezu stránky na finální rozměr nebudou na okrajích viditelné nepotištěné „rámečky“. Standardně se nastavuje na 3 mm. Druhým parametrem jsou ořezové značky, které určují linie závěrečného ořezu knížky. Takto nastavený soubor PDF obsahuje všechny potřebné informace pro profesionální tisk. (Víte, jak správně připravit tisková data?, 2025)

Před finálním tiskem je nutné udělat tisk zkušební, při kterém má tiskař poslední šanci najít případnou chybu. Kontrola zkušebního výtisku proto zahrnuje pečlivé prozkoumání textu, layoutu a kvality tisku. Po jeho odsouhlasení dojde již tisku celého nákladu knihy.

Obrázek 7: Spadávky a ořezové značky

Zdroj 7: www.pcgprint.com, 2025

6 TISK A VAZBA Z POHLEDU SAZEČE

Proces tisku a následné vazby transformuje autorem vytvářený příběh či předávané informace do podoby fyzického produktu, tj. knihy. Její výtisky umožňují rozšíření sdělovaného obsahu lidem. Kniha proto musí být na první pohled poutavá, ale i funkční. Tento krok vyžaduje od sazeče pečlivost a přesnost v přípravě tak, aby výsledek splňoval očekávání vydavatele. (How to Prepare a Book for Printing, 2025)

6.1 Zpracování podkladů pro tisk

Příprava podkladů před tiskem je podstatný krok, kde se rozhoduje o úspěchu knihy. Tisk zajišťuje profesionální vzhled výsledku. Před odesláním souborů do tiskárny je nutné připravit digitální podklady v souladu s požadavky tiskárny. Je důležité zkontrolovat barevnost, nastavení spadávek a ořezových značek. Nejčastěji se pro export používá formát PDF (Portable Document Format), protože zabezpečuje zachování jednotného layoutu, fontů a obrázků napříč různými platformami. V typografické branži se doporučuje konkrétně PDF/X-1a nebo PDF/X-4. (Print-Ready PDF/X-1A AND PDF/X-4 Files, 2025)

Tiskárna provede kontrolu dodaných podkladů. Náhledový tisk, tzv. proofing, který představuje reálný a hmatatelný výstup, umožňuje finální revizi textu i obrázků. V případě potřeby může dojít v tuto chvíli k posledním úpravám. Následně se spustí finální tisk. (Prepress proofing, 2001)

6.2 Druhy papíru

Stavebním kamenem pro tisk knihy je papír. Jeho výběr hraje velmi důležitou roli v konečném vzhledu a kvalitě. Existuje mnoho druhů papíru. Liší se povrchem, barevností a gramáží. Gramáž papíru je hmotnost papíru na jeden metr čtvereční, která určuje jeho tloušťku a pevnost. Každá kategorie má své specifické vlastnosti, které ovlivňují jeho použití. Tato kapitola v krátkosti představuje jen ty nejzásadnější typy. (The difference between book papers for printing, 2023)

Nejzákladnějším papírem je papír bílý, který je ideální pro knihy, ve kterých je nutná vysoká barevná jasnost a kontrast. Nejčastěji ho najdeme v knihách s množstvím fotek a obrázků. Je lesklý, a tak je jeho nevýhodou větší odlesk, který způsobuje drobné zhoršení čitelnosti textu. Bílý papír je obvykle dražší než jiné typy a má vyšší gramáž, díky které je ale odolnější. (The difference between book papers for printing, 2023)

Dále existuje krémový papír, který není bělený a má teplejší odstín. Je vhodný pro publikace, kde musí být čitelnost textu na vysoké úrovni. Tento papír tiskárny nedoporučují pro knihy s obrázky, protože jeho odstín snižuje jas a kontrast obrázků. Výhodou tohoto papíru je, že není tak lesklý jako papír bílý, což zlepšuje čitelnost. Také je levnější, ale stále má vyšší gramáž. (The difference between book papers for printing, 2023)

Knihovní papír je vhodný pro rozsáhlejší textové knížky. Je tenčí, takže je kvůli své nižší gramáži méně vhodný pro knihy s mnoha barevnými obrázky. Ty na tomto druhu papíru mohou prosvítat a zhoršovat čitelnost textu na druhé straně listu. Benefitem je jeho nižší cena. (The difference between book papers for printing, 2023)

Papíry lze rozdělit na lesklé a matné. Lesklý papír se hodí do knížek s mnoha barevnými fotografiemi. Jejich úprava povrchu zvyšuje kontrast a barevnost, takže je nejčastěji najdeme v uměleckých knihách, kde není čitelnost textu prioritou. Matný papír je naopak velice jemný, až sametový na dotek, a tak snižuje odlesk a čitelnost textu zvyšuje. Je vhodný pro knihy s kombinací textu a obrázků. (The difference between book papers for printing, 2023)

Při výběru papíru je třeba zvážit nejen jeho kvalitativní, ale i ekonomické aspekty. Praktické je také požádat tiskárnu o vzorník, ve kterém je možné jednotlivé druhy papíru s tiskem textu i obrazových příloh porovnat.

6.3 Vazby a jejich charakteristiky

Vazba je nepostradatelný krok v knižní výrobě. Zajišťuje spojení vytištěných stránek ve správném pořadí do jednoho celku, což je její hlavní funkcí. Dalším úkolem vazby je ochrana listů, kterou poskytují desky či tvrdá obálka. Existuje několik typů. Každá vazba má své specifické vlastnosti, které určují její využití. (Blažek, 2020)

První vazbou je vazba V1. Je to „šitá“ vazba, ale pouze pro menší publikace do 60 stran. Je rychlá a levná, ale výrazně méně odolná. Můžeme ji najít u katalogů a brožur. Její cena a rychlost výroby z ní dělají perfektní volbu pro projekty s krátkou dobou používání. (Blažek, 2020)

V2 vazba je lepená. Lepená vazba umožňuje snadné a rychlé spojení stránek. Knihy s touto vazbou se neotevírají úplně, a tak není vhodná pro knihy, u kterých se předpokládá, že budou rozloženy třeba na stole. Je ekonomicky výhodná a vhodná pro publikace s menším rozsahem. (Blažek, 2020)

Dále rozlišujeme vazbu s označením V4. Tato vazba má stránky sešité dohromady a poté jsou přilepené do měkké obálky. Je složitější na výrobu a tím i nákladnější, ale o mnoho odolnější než předchozí vazby. Je dobrou volbou pro knihy, které budou často používány a otevírány. (Blažek, 2020)

Poslední vazbou je vazba V8. Je právem pokládána za nejodolnější a nejkvalitnější vazbu. Je ideální pro knihy, které vyžadují luxusní vzhled a vysokou trvanlivost. V této vazbě jsou stránky sešity dohromady a poté pevně připevněny k tvrdým deskám. Tyto desky a vazba zajišťují dlouhou trvanlivost. Vazba je ale nákladná a výrobně nejsložitější, protože vyžaduje speciální vybavení. (Blažek, 2020)

Mimo uvedené klasické knižní vazby jsou známé i další druhy – například kroužková nebo spirálová. Tyto jednodušší vazby se pro knihy využívají jen sporadicky, většinou kvůli konkrétnímu grafickému záměru. Standardně je najdeme u manuálů, kalendářů, bloků či ceníků, protože jsou flexibilní a umožňují snadné otáčení stránek. Na opačném konci spektra najdeme umělecké druhy vazeb, většinou plně rukodělné nebo s velkým podílem ruční práce. Používají se pro vysoce hodnotné designové tisky. (Blažek, 2022)

7 ZAČÁTEK TVORBY

Nápad na sazbu knihy přišel zcela přirozeně, protože se tomuto tématu věnuji i mimo školu. Témata jako propojení četby a grafického designu, nebo vliv grafiky na text v knize mě zajímají. Touto prací propojuji svůj koníček s oborem, kterému bych se chtěla v budoucnu věnovat. Umožňuje mi spojit získané technické znalosti s kreativitou. Sazba prózy pro mě byla jasnou volbou, protože jsem již zpracovávala poezii jako maturitní projekt a chtěla jsem zkoušet odlišné zaměření. U prózy je prostor soustředěn na plynulost a čitelnost textu, a to vyžaduje nalézt vyvážený vztah textu a ilustrací. Také jsem byla přesvědčená o fotografiích jako ilustraci, protože jde o grafický prvek, který vyvolává vnitřní emoce. Tento projekt pro mě tak není jen o samotné sazbě, ale o lepším spojení ilustrací a textu.

7.1 Komunikace s autorkou textů

Vše začalo vyhledáním vhodných textů k sazbě. Začala jsem se ptát v rodině a u kamarádů, takže se mé hledání rozšířilo mezi větší okruh lidí. Autorku textů jsem našla díky jedné kamarádce, která pracuje v knihovně a ve volném čase se věnuje amatérskému tvůrčímu psaní. Má k literatuře opravdu blízko, i když se jí nevěnuje profesionálně. Od ní jsem získala kontakt na autorku, která měla zájem o vydání svých textů v nepatrném nákladu pro vlastní využití. Její povídky byly přesně to, co jsem hledala pro svoji práci.

S autorkou jsme byly ve spojení na messengeru a emailu, což pro mě bylo velice pohodlné a praktické. Všechny požadavky a přání jsem tak měla uložené a mohla jsem se k nim vracet. I samotné textové podklady mi autorka poslala na email. Povídky byly dodány ve formě prostého textu, uložené ve Wordu, což bylo přehledné a později dobré na zpracování textů.

Od autorky jsem dostala volnou ruku v další úpravě textu a tvorbě knihy. Pravidelně jsem posílala pokroky na knize, abych měla souhlas autorky. V průběhu naší spolupráce jsme několikrát konzultovaly název knihy a po několika nápadech jsme se shodly na názvu „Čtyřicet devět odstínů“, který podtrhuje vtip a dvojitý pohled na její povídky.

7.2 Příprava textů

Tento krok byl pro mě hodně důležitý. Jako první úkol jsem si stanovila důkladné přečtení textu. Seznámení s obsahem jednotlivých povídek mi pomohlo s utvářením představy. Nezůstalo však jen u jednoho přečtení. Při dalším procházení textu jsem opravovala různé typy chyb – překlepy, pravopisné i stylistické chyby. Protože čím kvalitnější máte vstup, tím lepší můžete očekávat výstup.

Během dalšího čtení jsem se soustředila na celkový tok textu a jeho strukturu. Zkontrolovala jsem rozdělení do odstavců a časové odsazení jednotlivých částí. Bylo třeba se ujistit, že vše dává smysl a je přehledné. Těmito prvotními opravami jsem si připravila čistý text vhodný k sazbě a také jsem si ušetřila velkou část korektur během práce, a hlavně na konci celého procesu.

7.3 Rešerše ostatních knih

V dnešní moderní době se čím dál tím víc setkáváme s digitálními knihami. Doma máme ale stále plnou knihovnu papírových knih, ke kterým se rádi vracíme. Papírové knihy totiž nabízejí pocit, co digitální verze nikdy nemůže nahradit – dotyk papíru, vůni a vizuální estetiku. Každá stránka, kterou otočíme, je bodem, který nás magicky spojuje s příběhem a hlavní postavou. Navíc absence obtěžujících notifikací digitálního světa umožňuje čtenářům plně se soustředit na čtení, což vede k lepšímu pochopení a zapamatování obsahu. Právě proto, že se k těmto klasickým knihám ráda vracím, jsem se rozhodla inspirovat se v „papírových“ knihách.

Před zahájením samotné sazby jsem udělala analýzu mnou přečtených knih, které se mi dobře četly. Prošla jsem 5 prozaických knih a detailně jsem je zanalyzovala, a to především z pohledu sazby, zpracování a vydání. Snažila jsem se porovnat knihy starší i mladší, s různou vazbou, rozměry a typem ilustrací.

Knihy, které jsem porovnávala:

1. Dead Poets Society – autorka Nancy H. Kleinbaum
  - rok vydání 1989
  - rozměr 10,5 × 17,1 cm
  - vazba V2, měkká obálka (paperback) s barevným potiskem – fotografie
  - ilustrace žádná
2. Surrounded by Idiots – autor Thomas Erikson
  - rok vydání 2014
  - rozměr 12,6 × 19,6 cm
  - vazba V2, měkká obálka (paperback) s barevným potiskem – grafika
  - ilustrace černobílé informativní
3. Myšlenky za volantem – autor Marek Eben
  - rok vydání 2020
  - rozměr 13,5 × 17,7 cm

- vazba kovová kroužková, tvrdá obálka s barevným potiskem – perokresba
  - ilustrace pouze u titulu, černobílá – perokresba
4. Židovské anekdoty – autor Václav Vlk st.
- rok vydání 2009
  - rozměr 10,5 × 14,7 cm
  - vazba V8, tvrdá obálka s barevným potiskem – kresba
  - ilustrace žádná
5. Fantastické povídky – kolektiv autorů, výběr povídek sestavil Walter Stamberger
- rok vydání 1968
  - rozměr 12,7 × 19,8 cm
  - vazba V8, tvrdá obálka potažená plátnem + papírový přebal – dvoubarevný tisk
  - ilustrace – kresby Jiřího Šalamouna

Každá z knih má své osobité prvky a ty je odlišují od sebe navzájem. Porovnáním těchto knih jsem získala cenné poznatky o tom, jak různé prvky, jako je sazba, layout a celkové zpracování, mohou ovlivnit čtenářovu zkušenost. Tyto podklady mi pomohly při tvorbě vlastní práce, kde jsem se snažila integrovat prvky, které jsem považovala za důležité a zajímavé.

7.4 Výběr formátu a dalších technických parametrů

Prvotním krokem před samotným začátkem sazby a tvorby ilustrací je stanovení technických parametrů celé knížky. Do tohoto kroku řadím určení formátu, druhu vazby a barevnost knihy. Všechny tyto parametry totiž ovlivňují ostatní činnosti v projektu.

Výběr formátu je klíčové rozhodnutí v celkovém designu, protože formát knihy má zásadní vliv na to, jak bude kniha vnímána. Proto jsem při výběru formátu knihy přemýšlela nejen o technických aspektech, ale také nad zamýšleným účelem knihy. Chtěla jsem zvolit menší formát, aby si čtenáři mohli vzít povídky kamkoliv s sebou, do kapsy, kabelky nebo batůžku. Po zvážení všech faktorů jsem se rozhodla pro formát 105 mm na šířku a 171 mm na výšku, kterým jsem se inspirovala u knihy *Dead Poets Society* od autora N. H. Kleinbauma. Když jsem ji četla, velmi mi vyhovoval její formát, protože kniha byla dostatečně malá na to, aby se dala pohodlně držet v jedné ale i dvou rukách, a přitom měla dostatečnou velikost písma a prostoru na stránkách, abych si nepřekrývala text. Tento formát je ideální pro ty, kteří si rádi užívají krátké chvíle čtení, například na cestách nebo v hromadné dopravě a toho jsem přesně chtěla docílit.

Kromě formátu jsem po rešerši měla jasno i o vazbě knihy. Zvolila jsem vazbu V2, tedy vazbu lepenou s měkkými deskami. Tato vazba umožňuje knihu snadno otevírat a zavírat, což je pohodlnější pro používání kdekoliv. Navíc je méně náročná na prostor. Nejčastějším typem obálky u tohoto typu vazby jsou měkké desky, tzv. paperback. Benefitem této vazby je i fakt, že nepřidá knize na celkové váze a rozměru.

Vzhledem k obsahu povídek, jsem se rozhodla doplnit knihu fotografiemi, konkrétně černobílými. Černobílé provedení ilustrací i celé knihy má kromě estetických také praktické výhody – značně snižují náklady na tisk. Černobílé ilustrace navíc umožňují vytvořit zajímavé kontrasty a atmosféru, která může být pro čtenáře velmi přitažlivá. Chtěla jsem tím docílit propojení milého čtení s příjemným designem a zároveň s únosnou cenou za knihu.

8 PŘÍPRAVA V ADOBE INDESIGN

8.1 Adobe InDesign

Pro zpracování své práce jsem si vybrala software Adobe InDesign. Je to profesionální placený nástroj pro sazbu textu. Je považován za standart v tomto oboru, protože dovoluje kontrolu nad veškerými zásadami typografie. Je dostupný pro oba nejrozšířenější operační systémy, Windows a MacOS. Osobně pracuji na platformě MacOS, takže všechna nastavení, zkratky a postupy jsou uvedeny v tomto prostředí.

S tímto programem mám zkušenosti, takže byl pro mě tento výběr jednoznačný. Je ideální na práci s dlouhými dokumenty. V prostředí Adobe se pohybuji díky dosavadní praxi s jistotou a velice rychle, což mi usnadnilo práci a umožnilo se plně soustředit na samotné činnosti celého projektu. Prostor pro práci je velice přehledný a profesionální. Exporty umožňují přesné nastavení tiskových parametrů – spadávky, barevnost a ořezové značky. Díky mým předchozím zkušenostem s předtiskovou přípravou jsem si tak mohla být jistá, že finální soubor bude splňovat všechny požadavky tiskárny a bude připraven k výrobě.

Obrázek 8: Prostředí programu Adobe InDesign

Zdroj 8: Snímek z programu Adobe InDesign, 2025

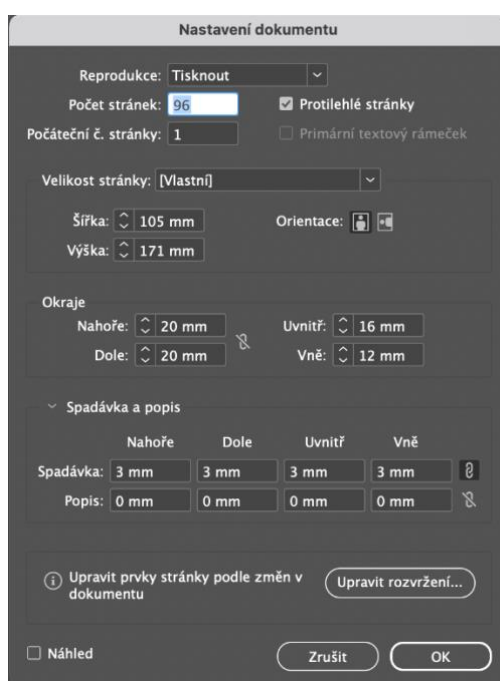
8.2 Nastavení dokumentu

Než jsem se mohla zabývat samotnou sazbou, musela jsem nastavit nový pracovní dokument. Některé vlastnosti jsem nastavovala již od začátku přesně, neboť se během předtiskových příprav nemění. Od začátku byla pevně stanovena velikost, o které jsem psala výše, konkrétně šlo o velikost 105 × 171 mm. Hned na začátku jsem také přesně nastavila spadávky na

standardní 3 mm. Dále jsem aktivovala protilehlé stránky. Jejich definování je klíčové pro správné rozvržení obsahu v knižním formátu.

Naopak některé vlastnosti jsem určila jen orientačně, protože u nich není možné určit přesnou hodnotu hned na začátku. Během příprav se mění a stále aktualizují s ohledem na jednotlivé procesy. Typicky jde o určení počtu stran. Nakonec má vydaná kniha 96 stran. Okraje jsem nejprve nastavila na všech stranách na 20 mm, ale po vložení textu a komunikaci s vedoucím práce jsem je upravila na 20 mm nahoře a dole, 16 mm uvnitř (aby se text neutopil uprostřed ve vazbě) a 12 mm vně.

„Zkontroluješ si třikrát velikost dokumentu, než se pustíš do sazby.“ (Kolektiv autorů, 2018)

Obrázek 9: Finální nastavení dokumentu pro knihu

Zdroj 9: Snímek z programu Adobe InDesign, 2025

8.3 Vložení textu

Pro vložení textu jsem použila funkci Umístit, která má zkratku Cmd+D. Tato funkce umožňuje nalít text z Wordu přímo do textového pole v InDesignu. Velkou výhodou tohoto programu je automatické svázání textových polí na jednotlivých stranách. Text tedy může mezi nimi volně plynout a při úpravách se sám přelévá. Při vkládání jsem dávala pozor na zachování správného formátování, protože některé prvky, jako nadpisy nebo kurzíva, se mohly přenést s odlišným stylem. Po vložení jsem pak dále upravovala typografii a rozložení.

9 SAZBA KNIHY

Poté, co jsem si připravila soubor v Adobe InDesign s nalitým textem, mohla jsem přistoupit k samotné sazbě. Tento proces zahrnuje typografické úpravy a formátování podle požadavků na finální vzhled knihy – dochází ke specifikaci vybraného písma, nastavení odstavcových a znakových stylů a číslování stránek.

9.1 Výběr písma a jeho velikost

Do své knihy jsem se rozhodla použít jednotný typografický styl a používat výhradně jedno písmo, a to v různých velikostech a řezech, místo kombinování více písem. Tento přístup zachová čistotu a jednoduchost, a tak pomůže čtenáři soustředit se pouze na příběh. Tato kniha má být především sbírkou povídek, a proto jsem se snažila, aby ji sazba nerušila.

Rozhodla jsem se pro patkové písmo Lapture, které mě zaujalo v knize *Knihy a typografie* od Martina Peciny. Toto písmo mě oslovilo svojí elegancí s prvky tradičních písem. Tyto prvky mu dodávají vážný a originální vzhled. Jeho kouzlo spočívá v transformaci klasické elegance do moderní podoby, což jej činí dokonalou volbou pro projekty s důležitou vizuální atraktivitou, která není rušena zbytečnými designovými záměry. Zároveň však toto písmo zůstává perfektně čitelné. Díky své variabilitě nachází uplatnění v široké škále projektů – od tradiční knižní sazby až po moderní typografické plakáty.

Lapture Regular

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.

Lapture Semibold Italic

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.

Lapture Italic

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.

Lapture Bold

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.

Lapture Semibold

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.

Lapture Bold Italic

Příliš žluťoučký kůň úpěl ďábelské ódy.

Obrázek 10: Písmo Lapture

Zdroj 10: Snímek z webové stránky Adobe Fonts, 2025

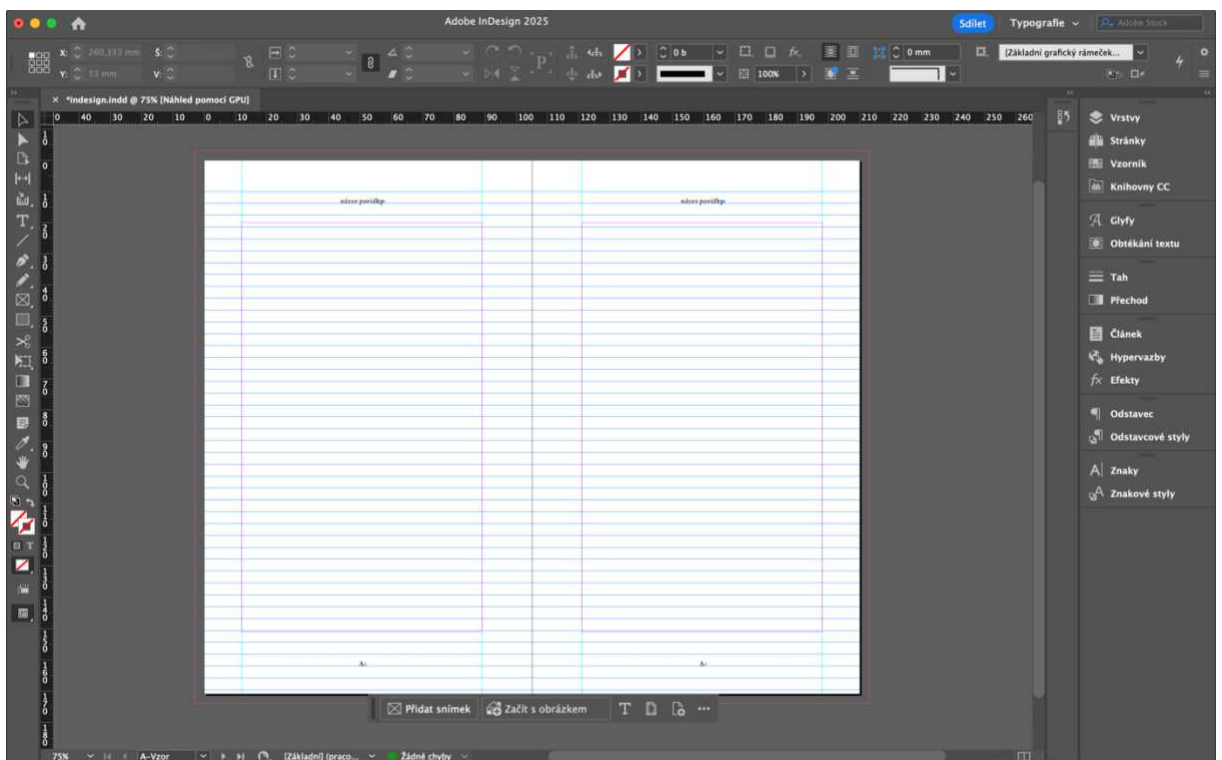
Velikost písma pro základní text jsem zvolila 8 bodů. Ačkoli je 8 bodů menší než standardní velikost pro většinu knih, což je 9 až 12 bodů, je pro tuto velikost knihy stále dobře čitelné. Dobré čitelnosti napomáhá i samotný poněkud robustnější design písma Lapture. Menší písmo také snižuje celkový rozsah knihy, který je u „kapesních“ knih žádoucí. Barva písma je použita standardní – tj. černá, přesněji tedy registrační, která je nutná pro kvalitní tisk.

9.2 Vzorové stránky

Vzorové stránky, známé také pod anglickým názvem Master pages, je důležitá funkce pro sazbu vícestránkových publikací. Dokáží vytvářet a následně i spravovat předlohy stránek, a tak zajišťují jednotný styl sazby, což je klíčové. Cokoliv je později změněno v masteru, je automaticky aplikováno na všechny stránky, který tento vzor mají. Vzor se na stránky aplikuje ručně. Tato funkcionality mi velice pomáhala při práci s textem a číslováním. Vedle zajištění konzistence vzhledu v celém rozsahu je velkým benefitem zkrácení času.

V mé práci jsem vzorové stránky využila k nastavení základní strany – označila jsem ho jako „vzor A“. V tomto masteru jsem měla definovaný sazební obrazec pro text, který byl usazen uvnitř hranic okrajů. Na předlohu jsem umístila i textové pole pro zápatí, kde se nachází číslování stránek. Dále jsem nastavila záhlaví, které obsahuje název konkrétní povídky, kterou právě čtenář čte. Tento prvek považuji za vhodný doplněk, který může čtenáři pomoci s orientací v textu, zvláště po přerušení četby. Do tohoto prvku jsem zvolila kurzívu ve velikosti písma 6 bodů, aby nedošlo k rušení čtenáře.

Tento vzor jsem aplikovala na všechny strany s textem i s ilustracemi. Na prázdné nebo speciální stránky (titul, patitul apod.) jsem žádný vzor neaplikovala.

Obrázek 11: Vzorové stránky

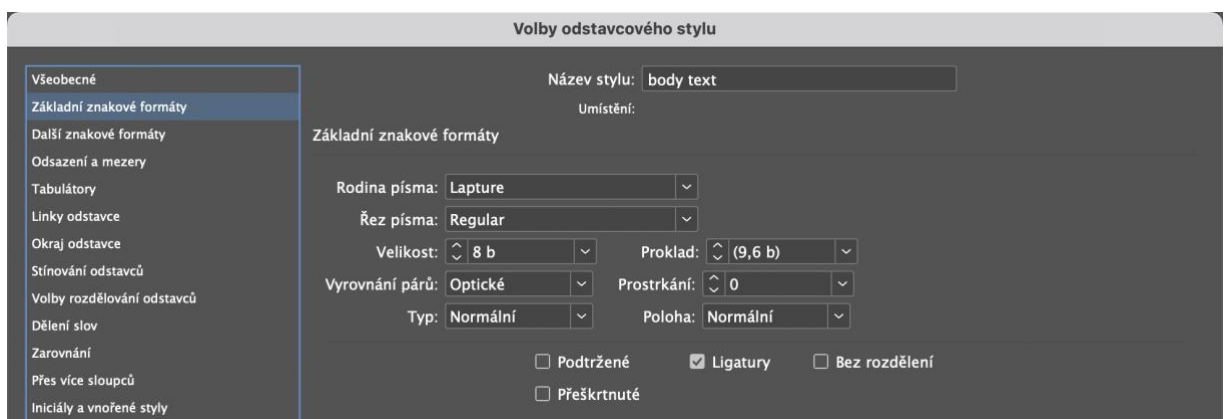
Zdroj 11: Snímek z programu Adobe InDesign, 2025

9.3 Odstavcové a znakové styly

V odstavcových stylech v Adobe InDesign se dají vytvářet pravidla pro formátování jednotlivých částí textu. Nastavuje se zde celkový vzhled písma, jeho velikost, zarovnání a řádkování. Pomocí odstavcových stylů lze také definovat pokročilé funkce, jako jsou odrážky, číslování nebo odsazení nad a pod odstavcem. Styly se aplikují na vybraný text. Pokud je třeba udělat změnu, úprava stylu automaticky aktualizuje všechny odstavce, které daný styl používají. Lze zde zadat i propojení s ostatními styly, například aby po nadpisu následoval specifický styl pro text.

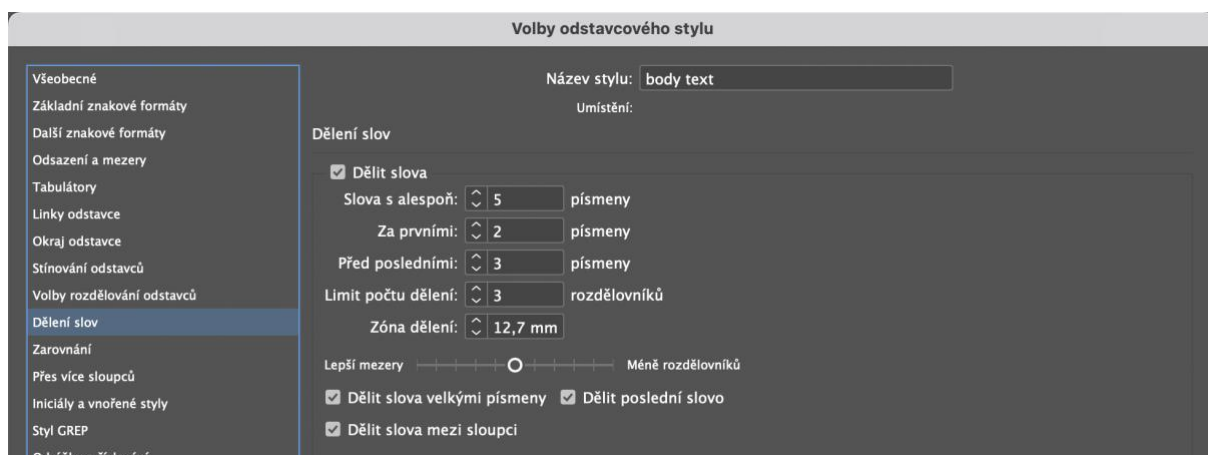
Odstavcových stylů v dokumentu pro knížky a jiné delší publikace je více. Já jsem definovala styly pro hlavní text, titul, tiráž, nadpis a číslování.

V rámci nastavení odstavcových stylů v Adobe InDesign jsem pro „body text“ zvolila písmo Lapture v řezu Regular s velikostí 8 bodů a prokladem 9,6 bodů. Ve formátování odstavce jsem nastavila zarovnání textu „do bloku, doleva“ (poslední neúplný řádek je zarovnán doleva) a odsazení prvního řádku na 4 mm, ostatní odsazení zůstala na 0 mm. Mezeru před a za odstavcem jsem také ponechala na 0 mm. Zarovnání textu jsem přichytila na mřížku všech řádků. Tato volba zajistí, že řádky budou na obou stránkách ve stejné výšce. Totožným postupem jsem provedla nastavení ostatních stylů.

Obrázek 12: Základní znakové formáty v nastavení odstavcových stylů Zdroj 12: Snímek z programu Adobe InDesign, 2025

Důležité bylo také definování pravidel pro rozdělování slov. Nastavení těchto parametrů zajišťuje plynulost textu, která není narušována zbytečnými mezerami v bloku textu. Konkrétní hodnoty jsou vidět na dalším obrázku.

Obrázek 13: Dělení slov v nastavení odstavných stylů

Zdroj 13: Snímek z programu Adobe InDesign, 2025

Ve znakových stylech v Adobe InDesign se dají vytvářet pravidla pro formátování jednotlivých částí textu, jako jsou slova, fráze nebo znaky. Nastavuje se zde vzhled písma, jeho řez, velikost a barva. Vytvořila jsem následující znakové styly: bold, tiráž, patitul, titul jméno, patitul jméno, názvy a číslování. Tyto styly šetří čas při práci v rozsáhlých dokumentech a zjednodušují proces formátování.

V ději povídek, které jsem dostala od autorky, byly časové posuny. Tyto posuny měla autorka v původních textech vyznačeny třemi hvězdičkami. Označení jsem chtěla změnit a dodat každé povídce osobitost. Z tohoto důvodu jsem vymyslela odsazení po sobě jdoucích odstavců, které však v ději dělí delší časový úsek, pomocí originální ikonky. Drobné ikonky jsem zvolila pro každou povídku jiné, a to podle tématu povídky a ilustrace. Domnívám se, že to text esteticky oživilo a zároveň přispělo k upřesnění děje vyprávěného příběhu.

9.4 Nastavení číslování

V InDesignu jsem nastavila automatické stránkové číslování do předem definovaného textového pole umístěného na master page, které jsem popisovala výše. V knihách je běžné, že číslování začíná již na titulních stranách. Na nich se však čísla stránek neobjevují. Objevují se až na stránce s prvním textem. Z tohoto důvodu jsem manuálně upravila počáteční hodnotu číslování v dialogovém okně pro volby číslování tak, aby číslování začínalo číslem 9, což je pořadí stránky, kde začíná první povídka.

Po nastavení těchto počátečních parametrů je stránkové číslování automaticky aplikováno na celý dokument. Tím jsem zajistila čtenáři jasnou orientaci v knížce. U stránek, kde jsou ilustrace, a u vakátů, jsem číslování ručně smazala. Nedošlo tak k narušení vizuálního efektu.

10 ILUSTRACE

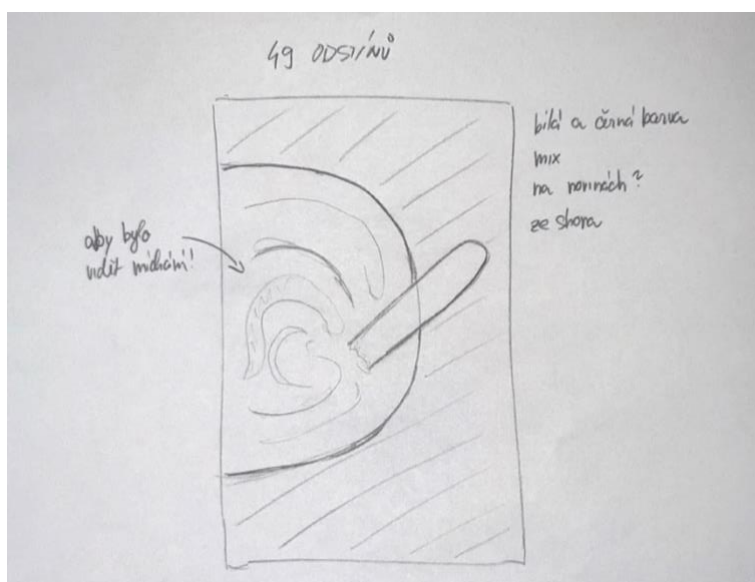
Ilustrace jsou nepostradatelnou částí knihy, protože doplňují text. Pro svou knihu jsem se rozhodla využít ilustrace ve formě fotografií. Fotografie mi v tomto případě přijdou nejvhodnější s ohledem na povahu povídek. Fotografie tady představují méně rušivý prvek, který přirozeně podporuje atmosféru jednotlivých příběhů. Podle klasifikací, které jsem uváděla v teoretické části své práce, patří moje fotografie do kategorie narativních ilustrací. Jejich hlavním úkolem je doplňovat děj, dokreslovat náladu.

V následujících kapitolách podrobně popíšu celý proces tvorby ilustrací – od výběru motivů, přes samotné fotografování a postprodukcii, až po finální vložení do sazby.

10.1 Obsah ilustrací

Po přečtení povídek od autorky jsem musela promyslet náměty svých ilustračních fotografií. Nejdříve jsem si stanovila cíle, které chci, aby mé jednotlivé fotografie splňovaly:

- musí navozovat poklidnou každodenní atmosféru, která z povídek vyzařuje,
- musí obsahově souviset s povídkami, u kterých budou umístěny,
- musí být stejně graficky upraveny, aby tvořily vizuální celek,
- musí mít stejný rozměr, aby tvořily předěly mezi jednotlivými povídkami.

Obrázek 14: Náskres ilustrace

Zdroj 14: Vlastní tvorba, 2025

Návrhu jednotlivých obrazů jsem věnovala jedno čtení. Během něj jsem si tužkou načrtávala své nápady na papír a zapisovala poznámky k jednotlivým návrhům. Tyto skici byly hodně obecné a měly spíše orientační charakter – zachycovaly jen jednoduché tvary a obrysy. Poté

jsem již zkoušela motivy zasadit do formátu, abych jim dodala základní kompozici. U každé povídky jsem měla zpočátku několik námětů. U některých povídek došlo k vybrání námětu již na začátku procesu, u některých padlo finální rozhodnutí až po samotném fotografování. Návrhy jsem postupně zpřesňovala a v závěru tohoto procesu jsem dospěla k detailním nákresem fotografické scény.

Fotky jsem zamýšlela jako detailní záběry, které nebudou působit příliš obecně nebo popisně, ale naopak budou mít lehký náznak abstrakce. Cílem bylo, aby čtenář neměl jasno o fotce na první pohled a aby až čtením došel k jasné lince spojující fotku s povídkou. Mé ilustrace nejsou extrémně přiblíženou makrofotografií, kde je detail jen neidentifikovatelnou částí něčeho, ale o jasně vymezené části předmětů či scén souvisejících s povídkou.

10.2 Fotografování ilustrací

Používala jsem fotoaparát Olympus OM-D E-M10 Mark III. Samotné fotografování neprobíhalo tak snadno, jak jsem původně předpokládala. Ačkoliv jsem většinu snímků byla schopná realizovat sama, některé snímky byly technicky náročnější na pořízení, a tak jsem při jejich vytváření požádala o asistenci rodinu. Členy rodiny jsem využila jako osvětlovače a asistenty, když mi dvě ruce k nastavení zamýšlené scény nestačily. Rodinu jsem na některých fotografiích využila i jako fotografované objekty. Během focení jsem zkoušela různé přístupy, detailnější záběry, ale i širší kompozice, abych měla možnost pozdějších úprav, například oříznutí či spojení dvou fotografií do jednoho obrazu.

Největším problémem bylo osvětlení. Ve většině fotek jsem měla málo světla a snímky tak vyšly zrnité. Tento problém jsem minimalizovala přidavným osvětlením, které sice bylo amatérské, ale svůj účel splnilo.

Nejčastěji jsem pracovala s režimem priority clony, který umožňuje manuální nastavení hodnoty clony a tím ovlivňuje hloubku ostrosti a množství světla dopadajícího na snímač fotoaparátu. Tento režim automaticky dopočítává ostatní hodnoty – expoziční čas a ISO. Tato volba u některých snímků způsobovala příliš dlouhý čas a vysoké ISO, které způsobily roztřesení snímků a vysoké množství šumu. U všech snímků jsem ale postupnými úpravami nastavení dospěla k vyhovujícímu poměru těchto veličin. Konečné fotky můžeme zařadit do kategorie inscenovaných zátiší, které se vyznačují pečlivě komponovanou scénou a důrazem na detail.

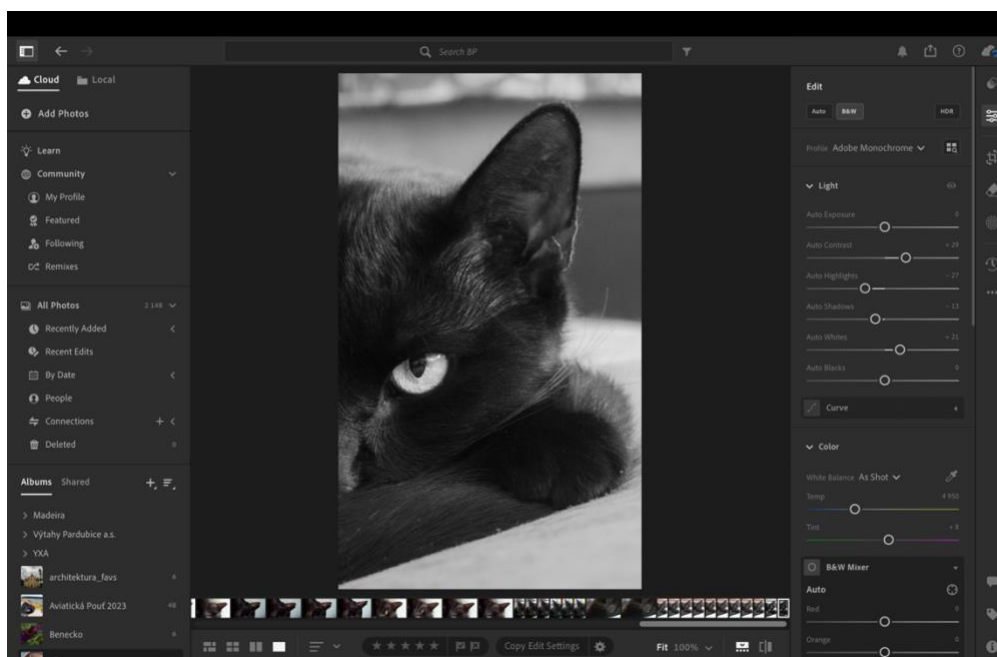
Nejtěžší výzvou při fotografování byla rozhodně ilustrace k povídce „Mrcha“, kde byla hlavním motivem černá kočka. Práce se zvířetem byla nevyzpytatelná a vyžadovala nemalou dávku trpělivosti. Před fotografováním jsem měla připravené dvě varianty snímků – první zachycovala detail obličeje a vousků kočky, zatímco druhá se zaměřovala na detail její tlapky. Druhá varianta byla jednodušší na realizaci. Nakonec jsem ale vytrvala ve svém úsilí při práci s kočkou a podařilo se mi zachytit i variantu první, kterou jsem nakonec pro ilustraci vybrala. Dle mého názoru tento snímek lépe vystihuje obsah povídky.

10.3 Postprodukce

Pro úpravu a správu fotografií jsem si vybrala software Adobe Lightroom. Je to profesionální placený nástroj a je považován za nejrozšířenější v tomto oboru. Nabízí pokročilé nástroje pro úpravy expozice, barev, kontrastu a dalších parametrů. Umožňuje také jednoduchou správu fotek. S tímto programem mám již zkušenosti, takže pro mě byla jeho volba jednoznačná. Rozhraní Adobe Lightroom je velice intuitivní a pokud s ním má uživatel zkušenosti, je práce v něm rychlá a efektivní. Editor se tak může soustředit pouze na úpravu.

Během focení jsem pořídila velké množství snímků, což mi umožnilo větší flexibilitu při výběru a úpravách. Prvním krokem bylo třídění fotografií, které proběhlo až po překopírování snímků do počítače. Dalším krokem byla samotná úprava ilustrací. Rozhodla jsem se pro černobílé zpracování, které mělo za cíl podpořit atmosféru a sjednotit vizuální styl celé knihy. Černobílá fotografie dokáže zdůraznit kontrasty, struktury a detaily, čímž se fotografie stávají výraznějšími a méně rušivými než barevné snímky.

Nejdříve jsem se zaměřila na odstranění nežádoucích prvků, například drobných nečistot, šumu či rušivých detailů. Tyto malé detaily by zkazily zamýšlený snímek. K tomuto kroku jsem použila nástroje pro retušování – Heal, Clone a Remove. Klíčovými parametry byly kontrast, expozice a míra potlačení šumu. Následovalo nastavení černobílých tónů, kde jsem pracovala s posuvníky pro jednotlivé barevné kanály, abych dosáhla požadované hloubky a dynamiky obrazu. Po konzultaci s tiskárnou jsem zjistila, že pro nejlepší výsledek tisku je nutné fotografie mírně zesvětlit, aby při tisku neztratily důležité detaily v tmavších oblastech. Na základě této informace jsem provedla finální úpravy, aby fotky co nejlépe odpovídaly požadavkům na tiskový výstup.

Obrázek 15: Prostředí programu Adobe Lightroom

Zdroj 15: Snímek z programu Adobe Lightroom, 2025

Pro export souborů z formátu RAW do JPG s požadovaným rozlišením 300 dpi je proces v Lightroomu jednoduchý. Nejprve jsem vybrala požadované fotografie a poté funkcí Export (menu File) jsem fotografie exportovala. V dialogovém okně jsem vybrala formát JPG a nastavila hodnotu rozlišení na 300 dpi. Tímto způsobem zajistíme, že JPG je připraven pro tisk.

10.4 Import fotografií

Po dokončení úprav fotografií jsem měla pro většinu ilustrací k dispozici více než jednu variantu doprovodného snímku. Proto jsem se rozhodla postupně vkládat jednotlivé verze do připravené sazby. Vložené fotky jsem na sebe nechala působit, někdy hodinu, někdy i pár dní. Zároveň jsem požádala své blízké o sdělení názorů, a především jejich pocitů z předložených snímků. Tento přístup a vzhled ostatních mi umožnily lépe zhodnotit, která fotka lépe odpovídá atmosféře povídky a celkovému stylu knihy. Postupně jsem vyzkoušela různé varianty, a po několika výměnách jsem se dostala k finálnímu výběru fotografií, které se v knize nakonec objevují.

Fotky jsem do sazby vkládala pomocí funkce Umístit, se zkratkou Cmd+D. Tato funkce je v InDesignu běžně používaná, protože umožňuje vložení obrázků s vazbou na původní soubory. Tato vazba lze jednoduše aktualizovat, pokud se změní původní soubor. Při přenosu souboru s vazbami do jiného počítače je nutné provést takzvané sbalení dokumentu. To zajistí, že všechny propojené soubory budou v jednom balíčku a při přenosu se nic neztratí.

11 OBÁLKA KNIHY

Obálka nebo desky knihy je vnější „vrstva“ knihy, která má dvě důležité funkce. První úlohou je ochrana a druhou je přilákání čtenáře. Obálka je to, co potencionální čtenář uvidí jako první. Proto jsem se zaměřila na navození pocitu, který kniha nabízí – oddychové lehké čtení, se kterým můžu trávit milé chvíle.

11.1 Idea obálky

Pro mou knihu jsem chtěla vytvořit jednoduchou a pohodovou obálku, která bude korespondovat i s ilustracemi uvnitř knihy. Můj první nápad na obálku byl udělat jednoduchou typografickou obálku v černobílém provedení s lehkým abstraktním prvkem. Nicméně, po návštěvě výstavy o historii grafického designu v Praze, jsem dostala druhý nápad. Rozhodla jsem se pro fotografii a její neobvyklou designovou úpravu. Ústředním prvkem byla pohovka, protože mi evokuje pocit klidu a pohodlí, který si představuji při čtení povídek. Vizuálně jsem chtěla upravit snímek do zjednodušených, a místy až abstraktních, tvarů – tak, jak si upravuji fotografie na linoryt. Touto úpravou došlo i k napodobení klasických ilustračních dřevorytů, které se využívaly ve starších knihách.

Samotné focení bylo jednoduché. Fotografovala jsem doma a neměla jsem žádné problémy s osvětlením nebo neostrotí. Opět jsem jen vyzkoušela různá umístění dekoračních předmětů.

11.2 Úprava

Nejdříve jsem fotografii musela editovat v Adobe Lightroom, kde jsem prováděla základní úpravy kontrastu a odstranění šumu. Následně jsem převedla snímek do černobílé barevnosti (greyscale), stejně jako u fotek v knize, a poté ho exportovala do formátu JPG s 300 dpi. Další úpravy fotky proběhly v programu Adobe Photoshop. Tady jsem použila nástroj Práh, který umožňuje transformovat obrázky do černobílého režimu s vysokým kontrastem. Tento nástroj umožňuje nastavit hranici mezi černou a bílou, což vede k charakteristickému vzhledu.

11.3 Rozměr obálky

Parametry pro nastavení dokumentu s obálkou jsem získala od tiskárny, která knihu tiskla. Všechny rozměry jsou ovlivněny typem papíru, rozsahem tisku (počtem stránek) i zvolenou vazbou. Moje kniha má celkově 96 stran tištěných na papíře s gramáží 150 g/m² a lepenou vazbu V2. Hřbet této knihy má výšku 7,5 mm. Výsledný formát rozložené obálky má rozměr 217,5 × 171 mm + 3 mm spadávky za plánovaný ořez.

11.4 Vložení do souboru a export

Sazba obálky proběhla v programu Adobe InDesign. Při importu fotky, pomocí funkce Umístit, je třeba myslet na zvětšení čistého rozměru obrazu o nezbytnou spadávku na všech stranách. Nastavila jsem ji na standardní 3 mm, což mi zajistilo správný finální ořez bez nepotištěných linek na okrajích.

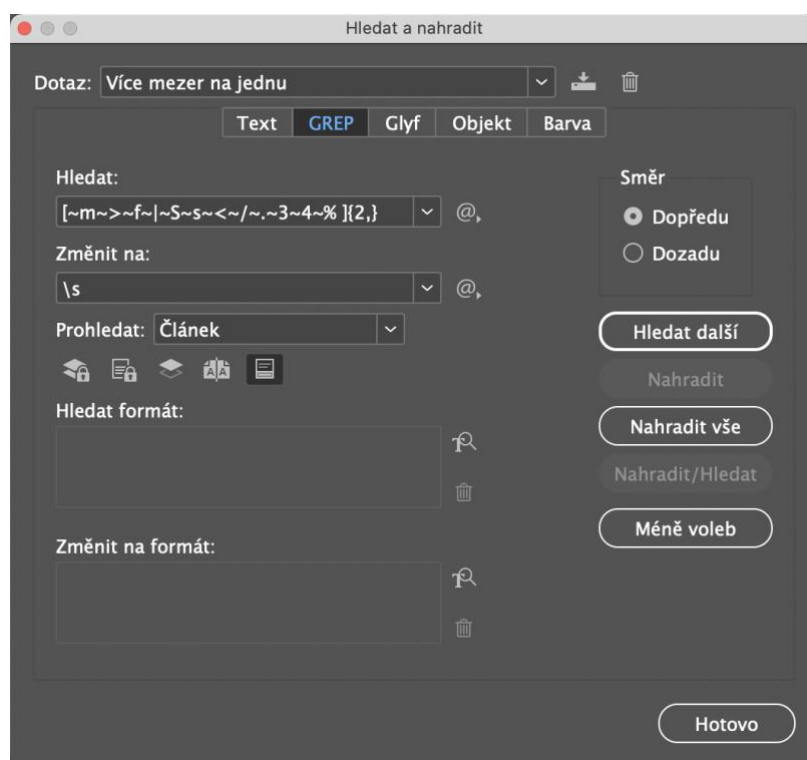
Dále jsem umístila na obálku název díla a jméno autorky. Písmo jsem vybrala stejné jako v celé knize, tj. Lapture, v tučném řezu. Název je černý, neboť se nachází na bílém pozadí. Naopak jméno autorky jsem vysadila negativně – bílým písmem na černém pozadí. Stejně jsem umístila tyto údaje na hřbet knihy.

Následný export obálky proběhl stejně jako u bloku knihy – do tiskového PDF.

12 KONEČNÁ FÁZE

12.1 Korektury

Automatická kontrola typografie v programu Adobe InDesign je zajištěna pluginem Typoscript. Vychází ze standardních pravidel pro typografii a sazbu. Tuto funkci jsem využila k vyčištění textu od chyb jako je nesprávné použití typografických znaků a mezer, odstranění prázdných znaků před zalomením bloku textu nebo doplnění nedělitelných mezer za jednoznakovými předložkami. Typoscript také opravuje známé zkratky či akademické tituly apod., čímž výrazně zrychluje korektury. Pro další korektury jsem využila funkci "Hledat a nahradit". Tento nástroj mi pomohl procházet jednotlivé problémové jevy (např. typy pomlček) a opravovat je podle potřeby. Vyhledání a manuální potvrzení každého jevu mi umožnilo mít nad sazbou plnou kontrolu. (Co je TypoSkrpt?, 2025)

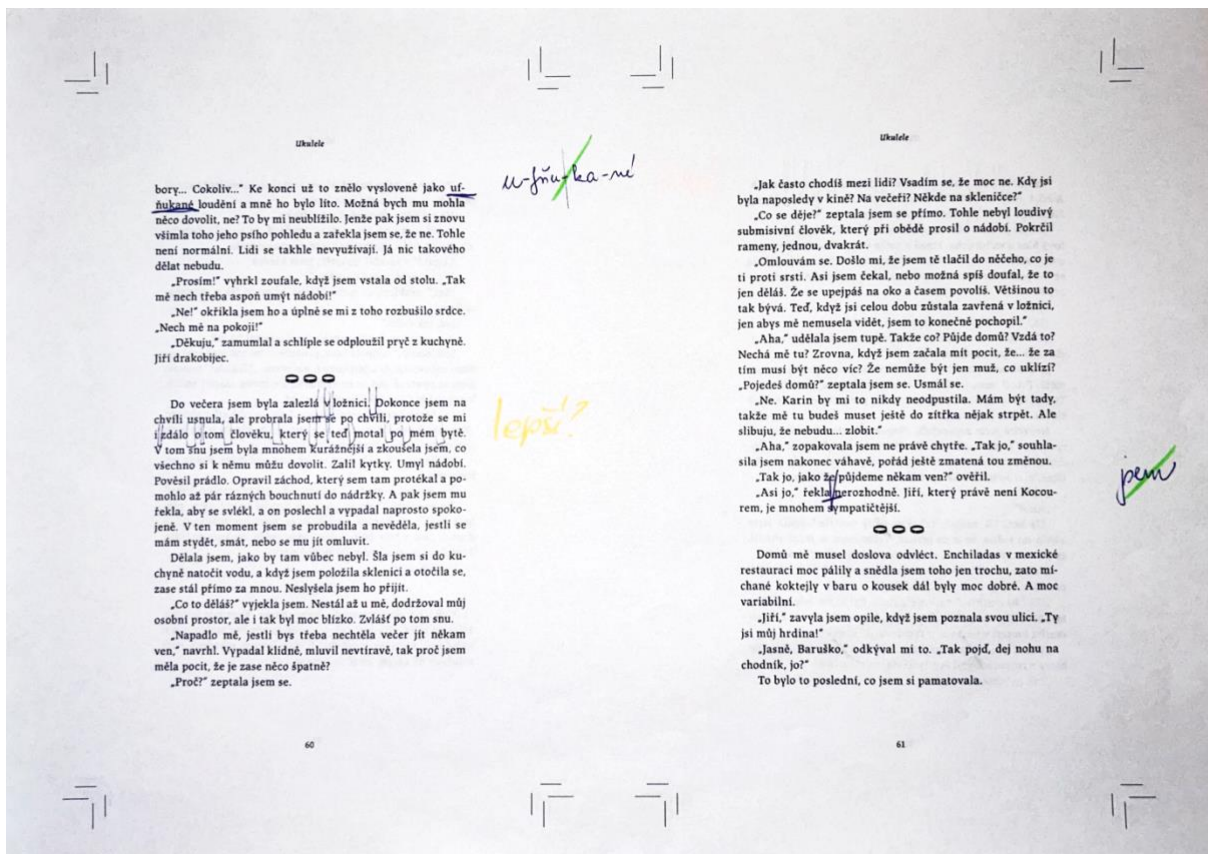

Obrázek 16: Funkce Hledat a nahradit

Zdroj 16: Snímek z programu Adobe InDesign, 2025

Manuální kontrola, na rozdíl od automatické, zahrnuje lidský faktor, který umožňuje pečlivější a detailnější revizi textu. Tento typ korektury je z mého pohledu nenahraditelný, protože se posuzuje každý jev v souvislostech konkrétního místa. Před kontrolou jsem exportovala text do standardního souboru PDF, abych text mohla pro větší pohodlnost snadno vytisknout. Do procesu oprav finálního dokumentu jsem zapojila člena rodiny, který má zkušenosti s korekturami textů. Texty jsme tedy četli oba, samostatně jsme hledali jak

gramatické, tak typografické chyby. Společně jsme pak nálezy zkontrolovali a já provedla jejich opravu. Mezi nejčastější typografické chyby, na které jsme narazili, patřily nerovnoměrné mezery mezi slovy a navzájem mezi řádky. V důsledku těchto chyb, které nelze automaticky vyhledat a opravit, vznikají v textu tzv. řeky. Tyto nedostatky jsem ručně opravovala v každém místě, kde rušily tok textu.

Obrázek 17: Manuální korektury

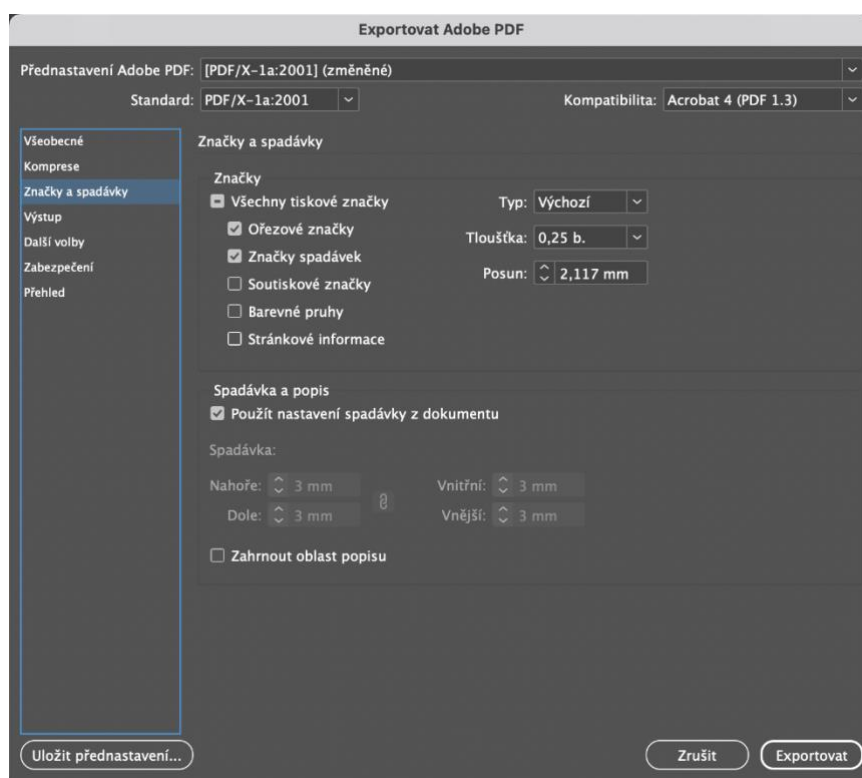
Zdroj 17: Vlastní tvorba, 2025

12.2 Export a příprava pro tisk

Export a předtisková příprava dokumentu je zásadní krok v procesu vzniku knihy. Právě v této fázi dochází k finálnímu zajištění toho, že všechny prvky sazby, barevnosti a rozvržení stránky odpovídají technickým požadavkům tiskárny a očekáváním autora.

Před začátkem nastavování exportu jsem ještě znovu překontrolovala nastavení dokumentů knižního bloku a obálky – jejich velikost, okraje, rozměry spadávky. Bylo důležité, aby tyto hodnoty odpovídaly domluvenému plánu. I drobná odchylka mohla vést ke komplikacím během tisku nebo k nechtěnému ořezu důležitých grafických či textových prvků. Pro vazbu V2 nebylo nutné exportovat knižní blok do jednotlivých archů, jako je tomu u vazby šité, kde je třeba připravit stránkování podle konkrétního vzoru, takže pořadí stránek jsem zachovala.

Po kontrole obou dokumentů následoval export do potřebného formátu. Export proběhl do tiskového PDF. Volila jsem přednastavený PDF/X-1a:2001, který je standardním a široce používaným nastavením pro komerční tisk. Tento preset obsahuje nastavení barev do modelu CMYK, který se pro tisk používá. V tomto nastavení jsem zkontrolovala a upravila specifikaci tiskových značek – konkrétně ořezových a značek spadávky. Spadávkou jsem musela nastavit na shodné hodnoty jako při definování celého dokumentu na začátku práce, tj. 3 mm. Do tohoto formátu jsem exportovala dokument „knižní blok“ a „obálka“, čímž byly dokumenty kompletně připraveny pro předání tiskárně.

Obrázek 18: Nastavení exportu v programu Adobe InDesign

Zdroj 18: Snímek z programu Adobe InDesign, 2025

13 TISK A VAZBA

Po dokončení exportu do tiskového PDF jsem kontaktovala tiskárnu Tnm Print s.r.o., se kterou jsem měla tisk knihy domluvený. Komunikace probíhala na přátelské, avšak plně profesionální úrovni, protože se zástupcem této tiskárny jsem již dříve spolupracovala na tisku knihy. Hlavními komunikačními prostředky tedy byly telefonní hovory a SMS. Vzhledem k tomu, že jsem s tiskárnou komunikovala již během přípravy tiskových dokumentů a řídila se jejich radami a doporučeními, bylo předání dokumentů a následná kontrola tiskařskými technikami v pořádku.

Volba papíru pro knihu je klíčovým rozhodnutím, které ovlivňuje nejen estetický vzhled, ale také kvalitu celé knihy. Pro mou knihu jsem po domluvě s tiskárnou zvolila bílý matný natíraný papír s gramáží 150 g/m². Tato volba zajišťuje, že stránky jsou dostatečně pevné a odolné proti ohýbání nebo poškození. Matný povrch zase snižuje odlesky, což usnadňuje čtení. Volba tohoto papíru je optimální pro kombinaci textu a fotografií v mé knize. Na obálku jsem zvolila bílý papír s vyšší gramáží 300 g/m², jehož vnější povrch je ošetřen lesklým laminem. Tato ochrana zajišťuje zpevnění, zvyšuje estetickou přitažlivost knihy a zároveň omezuje viditelnost otisků prstů.

Během sazby jsme s tiskárnou prováděli zkušební tisky, aby bylo možné sledovat vhodnost úpravy fotek a celkovou podobu dokumentu. Netiskli jsme celý rozsah knihy, tyto zkušební tisky většinou zahrnovaly dvojstránku s fotkou a textem, což bylo rychlé, ale zároveň velmi efektivní. Teprve v závěrečné fázi jsem provedla zkušební tisk celého bloku textu a obálky.

Vazba knihy je posledním, ale neméně důležitým krokem v procesu výroby knihy. Během celého procesu jsme já i zástupce tiskárny komunikovali s domluveným knihařstvím. Díky předchozí zkušenosti jsem zvolila Knihařství Hrubá Vojtíšková. Spolupráce tím byla velice zjednodušena a tiskárna zajistila převoz hotových tiskových archů do provozovny knihařství. Mým milým úkolem bylo v této části projektu už jen vyzvednout hotové výtisky knihy.

Obrázek 19: Hotová kniha

Zdroj 19: Vlastní tvorba, 2025

ZÁVĚR

Cílem mé bakalářské práce bylo poskytnout přehledný a srozumitelný průvodce tvorbou knihy. Práce měla za úkol přiblížení jednotlivých fází tohoto procesu, ale také poskytnout teoretické informace a ukázat jejich aplikaci v praxi. Každý krok – od vzniku prvotního nápadu, přes strukturování obsahu, sazbu, grafické zpracování až po samotný tisk a vazbu – je v mé práci popsán i z pohledu praxe. Práce byla naplánovaná tak, aby obsáhla pohled na teoretické i praktické aspekty tvorby knihy. Výsledná práce nabízí ucelený pohled na problematiku tvorby knihy a kombinuje teoretické poznatky s praktickými zkušenostmi. Věřím, že práce může posloužit jako průvodce všem, kteří se chtějí ponořit do oboru tvorby knihy.

Hmatatelným výsledkem mé práce je 10 autorských výtisků knihy „Čtyřicet devět odstínů“ autorky Kateřiny Petrusové. Během celé tvorby jsem měla možnost s autorkou textů spolupracovat, což přispělo k tomu, že konečný produkt odpovídá našim společným očekáváním a vizím. Práce na tomto projektu byla pro mě nesmírně přínosná. I když se ukázalo, že největší výzvou a zároveň překážkou byl time management tak rozsáhlého projektu, podařilo se mi úkoly a termíny přizpůsobit tak, abych je zvládla. Při plánování času pro jednotlivé fáze jsem narazila na problém správného odhadu potřebného času pro každý krok, protože rozsah a složitost některých částí nebyly vždy snadno předvídatelné.

Celkově tedy byla má práce na tomto projektu nejen cenným přínosem pro rozvoj mých odborných dovedností, ale i klíčovým krokem k efektivnějšímu řízení projektů v budoucnosti. Tato práce mě přesvědčila, že předtisková příprava a sazba tiskovin je obor, kterému bych se v budoucnu ráda věnovala.

POUŽITÁ LITERATURA

BERAN, Vladimír, 1994. *Typografický manuál*. Náchod: Nakladatelství MANUÁL Náchod. ISBN 80-901824-0-2.

BLAŽEK, Filip, 2020. *Typokniha*. Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Praze. ISBN 978-80-88308-12-6.

Book Illustration Styles and Techniques, 2021. Online. IngramSpark. Dostupné z: <https://www.ingramspark.com/blog/book-illustration-styles>. [cit. 2025-04-06].

BRINGHURST, Robert, 1996. *Elements of Typographic Style*. 2. vydání. Hartley & Marks. ISBN 978-0881791334.

Co je TypoSkrpt?, 2025. Online. TypoSkrpt. Dostupné z: <https://typoskrpt.cz/co-je-typoskrpt/>. [cit. 2025-04-11].

ELLIOTT, Jeremy, 2021. *Types of Illustration Techniques*. Online. The Noun Project. Dostupné z: <https://blog.thenounproject.com/types-of-illustration-techniques/>. [cit. 2025-04-06].

GRUNDBERG, Andy a NEWHALL, Beaumont, 2025. *History of photography*. Online. Britannica. 2025. Dostupné z: <https://www.britannica.com/technology/photography>. [cit. 2025-04-06].

KOLEKTIV AUTORŮ, 2018. *365 příkázání grafického designu*. Praha: Slovart. ISBN 978-80-7529-554-5.

LEROY, Maxime, 2018. *A Study of Authorial Illustration: The Magic Window*. Cambridge Scholars Publishing. ISBN 978-1527518544.

PECINA, Martin, 2017. *Knihy a typografie*. 3. vydání. Host. ISBN 978-80-7577-040-0.

Prepress proofing, 2001-. Online. In: Wikipedia: the free encyclopedia. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation. Dostupné z: https://en.wikipedia.org/wiki/Prepress_proofing. [cit. 2025-04-06].

SALTZ, Ina, 2010. *Základy typografie: 100 principů pro práci s písmem*. Slovart. ISBN 978-80-7391-404-2.

SEJKOT, Roman, 2017. *Knihy fotografie: Od fotogramu k výpočetní fotografii*. Praha: Česká technika - nakladatelství ČVUT. ISBN 978-80-01-06081-0.

STRIZVER, Ilene, 2025. *Paragraph Formatting*. Online. MyFonts. Dostupné z: <https://www.myfonts.com/pages/fontscom-learning-fontology-level-2-text-typography-paragraph-formatting>. [cit. 2025-04-06].

ŠVERČIČOVÁ, Lenka, 2020. *Grafický design pro každého*. Universum. ISBN 9788024269030.

- The difference between book papers for printing*, 2023. Online. Greenhill publishing. Dostupné z: <https://greenhillpublishing.com.au/the-difference-between-book-papers-for-printing/>. [cit. 2025-04-06].
- THE EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA, 2025. *Colophon*. Online. Britannica. Dostupné z: <https://www.britannica.com/art/colophon-visual-arts>. [cit. 2025-04-06].
- TUCKER, Max, 2025. *Parts of a Book: An Essential Guide for Authors*. Online. SCRIBE MEDIA. Dostupné z: <https://scribemedias.com/parts-of-book/>. [cit. 2025-04-06].
- Typesetting Explained: The Craft of Interior Book Design*, 2025. Online. Reedsy blog. Dostupné z: <https://blog.reedsy.com/what-is-typesetting/>. [cit. 2025-04-06].
- UPARE, Siddhita, 2023. *Storytelling Through Visuals: Crafting Compelling Graphic Narratives*. Online. Ruttl. Dostupné z: <https://ruttl.com/blog/storytelling-through-visuals/>. [cit. 2025-04-06].
- VÍCH, Zdeněk, 2004. *Vybrané kapitoly o umělecké ilustraci*. Gaudeamus. ISBN 8070414502.
- Víte, jak správně připravit tisková data?*, 2025. Online. Print.cz. Dostupné z: https://www.print.cz/clanky/27-vite-jak-spravne-pripravit-tiskova-data?utm_source=chatgpt.com. [cit. 2025-04-06].
- VOIT, Pert, 2006. *Encyklopedie knihy*. Libri. ISBN 80-7277-312-7.
- Vysvětlení barevných režimů*, 2025. Online. Adobe. Dostupné z: <https://helpx.adobe.com/cz/photoshop/using/color-modes.html>. [cit. 2025-04-06].
- WELLS, James M. a PREECE, Warren E., 2025. *Typography*. Online. Britannica. Dostupné z: <https://www.britannica.com/technology/typography>. [cit. 2025-04-05].

SEZNAM PŘÍLOH

Volná příloha č. 1: Výtisk knihy Čtyřicet devět odstínů